

1939
Detroit, Mich. 48219
M. Mažvydas
biblioteka

nepriklausoma lietuva

SENIAUSIAS LIETUVIU SAVAITRAŠTIS KANADOJE

LE PLUS VIEUX JOURNAL LITUANIEN AU CANADA

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN CANADA

NR.Nr.48(1175). XXVIII METAI *** ** 1969 m.NOVEMBRE-NOVEMBER- LAPKRIO 26d * LITUANIE INDEPENDANTE ** INDEPENDENT LITHUANIA *** ** Postage paid at Lachine, P.Q.

MŪŽAM BRĪVAI BŪT LATVIJAI!

SAVAITINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

DAR DU ŽMONĖS VAIKŠČIOJO
ANT MĖNULIO

Charles Conrad (draugų vadinamas Pete, 39 metų amžiaus) su Alan L. Bean (37 metų JAV laivyno karininku) buvo trečiasis ir ketvirtasis žmogus, vaikščiojęs ant dulkėto mėnulio plutos. Jų bendrakeleivis Apollo XII erdvėlaivyje, Richard F. Gordon (40 metų amžiaus JAV laivyno karininkas), liko, mėnulio pasivaikščiojimo metu, vienas orbitoje aplink mėnulį. Šita trejulė gerokai skirtinga nuo pirmosios, skridusios Apollo XI erdvėlaiviu, ypač savo temperamentais. Conrad yra pirmasai astronautas, kuris per visą pavojingąją ekskursiją juokavo ir krėtė šposus. Jo klausiant, atrodė, kad visus tuos nustabių dalykus pasakoja žmogus, supdamasis supynėse savo kieme. Jis ir Bean taip pat buvo pirmieji astronautai, kalbėję počiai, gyvai ir kartais net poetiškai. Visa eilė palyginimų apie mėnulį, atrodo, liks visiems laikams erdviųjų avantiūrų terminologijoje. Taip, sakysim, charakterizuodami mė-

nulio paviršiaus pirmąją branduolinę jėgainę ir seismografą. Jie atplėvė kelis gabalus anksčiau nušauto Surveyor beigulinių erdvėlaivio. Pažymėtina, kad nusileista buo begaliniu tikslumu—apie 20 pėdų nuo kraterio briaunos ir tik 600 pėdų nuo Surveyor erdvėlaivio. Tiesa sakant, dėl tokios precizijos šnekusis Conrad net kelis kartus šūktelėjo, kad jei dar sprendis- jie būtų atsidūrę kraterio dugne.

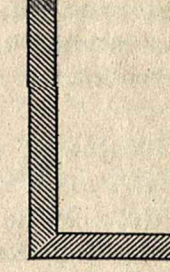
Įdomus buvo patys pirmieji mažaūgio Conrad žodžiai, atsis-tojus jam ant mėnulio: "Gal Armstrongui tai ir buvo mažas žingsnis, bet man jis milžiniškas". Tas patys Conrad visą laiką linksmai niūniavo, šokinėdamas ant begravitacinio mėnulio, ir tada pastebėjo Houston stočiai: "Aš jaučiuos kaip Bugs Bunny!" Rašant šiuos žodžius trys linknie-mieji amerikiečiai astronautai skrenda erdve - kelis tūkstan-čius mylių per valandą - link na-mų. Tai yra, žemės ir vande-nyno, į kurio bangas jie nusileis. Taigi - yra ir tokių amerikie-čių!

PAŠNEKESIAI SUOMIJOJE

šautuvo tūkstančius šratų. Beje, linksmaplaučiai astronautai, dėl tokio savo lengvapėdiškumo, padarė porą neįdomių klaidų. Jie pamiršo dalį nuotraukų ant mėnulio ir, išlindus iš tamsiosios mėnulio pusės, pamiršo vėl įjungti išjungtus komunikacijos įtaisus, mirtinai išgąsdindami Houstono erdvinės stoties vadovus. Šiaip gi, visa kelionė vyko nuostabiai sklandžiai. Abu amerikiečiai vaikščiojo virš šešių valandų ant mėnulio, nusileisdami į kraterio gelmę, rinkdami daugybę uolienų ir sėmdami mėnulio dulkes (kurių šioje vietoje, vadinamoj Audrų okeanu, buvo daugiau negu Tylos jūroje), atlikdami įvairiausius numatytus eksperimentus bei tyrinėjimus. Jie paliko ant mė-

Suomijos sostinėje Helsinkie sovietų ir amerikiečių delegacijos susirinko aptarti ginklavimosi lenktynių pristabdymą Sovietam vadovauja trečios eilės užsienių reikalų ministras pareigūnas Vladimir Semionovas, JAV-bes atstovauja panašaus rango advokatas Gerard C. Smith. Nors abi delegacijos yra pastiprintos eile rimtų patarėjų, nesitikima, jog jos užsimojusios padaryti kokius nors rimtus išipareigojimus. Iš visko atrodo, kad jos, tarmosios, pakaitomis JAV ir Sovietų Sąjungos ambasadose, bandys pazonuoti vieni kitų nuomones. Iki šiol, kaip atrodo iš spaudos, jie tik puotauja. O gal tai ir neblogas būdas deryboms?

A large, stylized arrow pointing left, containing the Hebrew word 'מחשבה' (Thought) and the English text 'THE FIRST AND FOREMOST ATTRIBUTE OF MAN'. The arrow is black and white, with a thick black outline. The Hebrew word is written in a bold, stylized font. The English text is written in a smaller, sans-serif font. The arrow is positioned horizontally across the page.

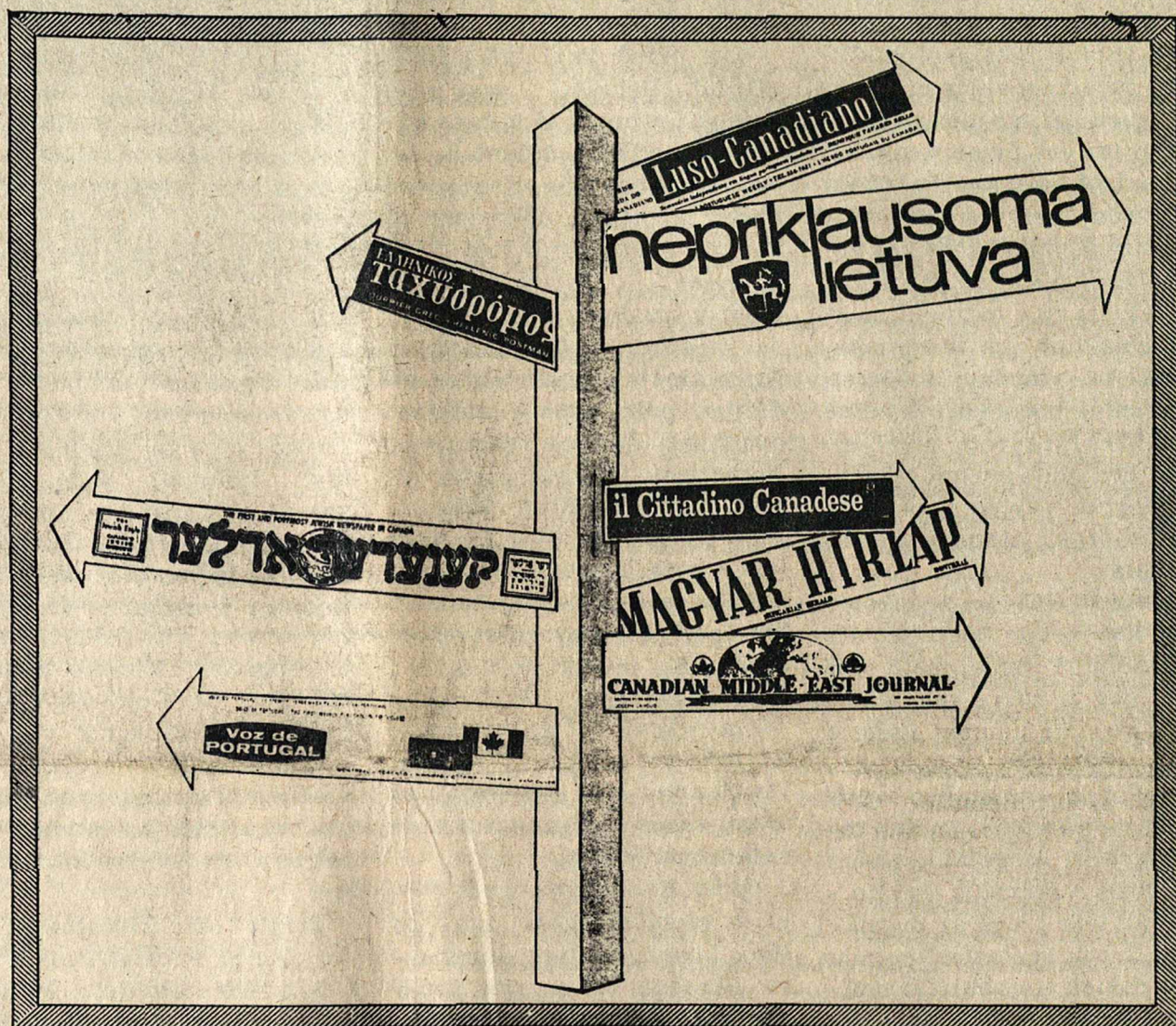
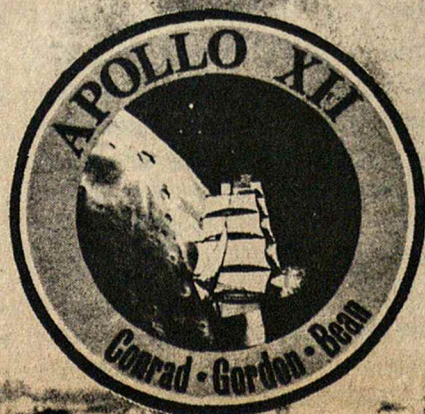
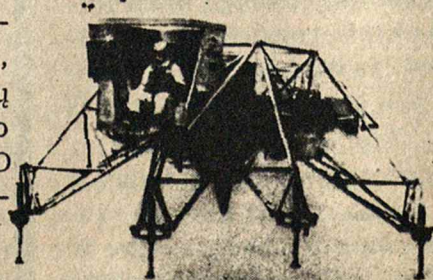
Voz de
PORTUGAL

MIRÉ KENNEDY

Joseph Patrick Kennedy, 81 metų amžiaus, mirė vos keturias dienas prieš sueinant šešiams metams nuo jo sūnaus, buvusio JAV prezidento, John F. Kennedy nužudymo. Joseph Kennedy, suparaližuotas nuo 1961 metų, mirė nuo širdies smūgo.

PASITRAUKĖ LODGE

Henry Cabot Lodge, vyriausias JAV derybų su Šiaurės Vietnamu delegacijos vadas, Paryžiuje, įteikė savo atsistatydinimą. Savo laiške jis pabrėžė, kad Šiaurės Vietnamo nenoras rimtai tęsti derybas padarė jo darbą nebeįmanomu.

imtas provinciniam parlamen-
te 63 balsais prieš 5.

THE MONTREAL STAR

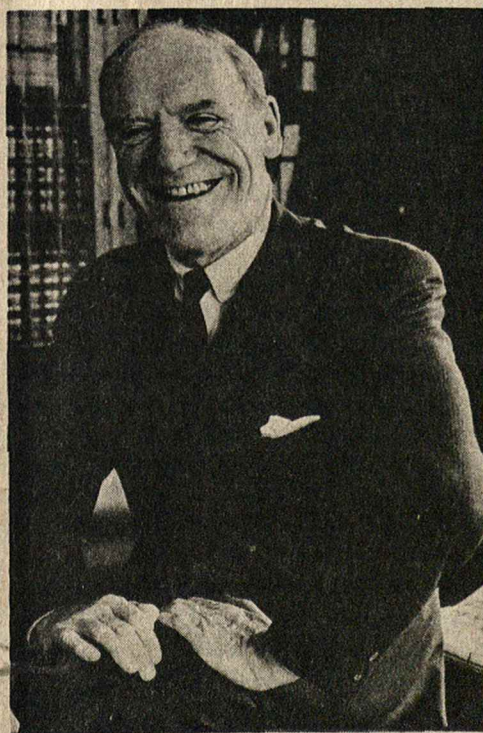
(Entertainments)

PLAČIAI APRĄŠO MAŽUMU.
SPAUDA.

Didysis Montrealio dienraštis šio mėn. 22 dienos laidoje plačiai aprašo Montrealyje leidžiamų kitų tautybių laikraščius. Kultūrinio priedo viršelį papuoštas keliaženkliu, ant kurio matosi įvairių laikraščių sumažintos antgalvės, o ketvirtame puslapyje apie redaktorių sušauktą simpoziumą rašo John Richmond. Tame straipsnyje plačiai cituojami visų etninių redaktorių pasisakymai ir idėjos visų redaktorių nuotraukos. Pats straipsnis iliustruotas tuo pačiu keliaženkliu. Kaip žinia, simpoziumą sušaukė Entertainment priedo redaktorius Jean-Pierre Fournier. Už tokį pionierišką ir vienkartinį žingsnį vertėtų STAR redakcijai parašyti padėkos laiškus, nes mes seniai skundžiamės, jog mūsų niekas nepastebi. Kartu tai bus ir padėka žmonėms, kurie ryžosi pralaužti šitą nemalonią tylesą. Tikėkimės, kad tuo paseks ir prancūzų spauda.

WROCLAW - VIENA

Kaip praneša austrų spauda, Vienoje neplanuotai nusileido lenkų lėktuvas Antonov-24. Paaiškėjo, kad juo skridę du lenkų piliečiai, ginklais priverstę lėktuvo keturių asmenų įgulą ir 16 keleivių, pasukti ir vietoj Bratislavos (Čekoslovakijoje) nutūpę Vienoje. Minėti piliečiai paprašė politinio prieglobščio. Tai jau antras panašus atsitikimas ši mėnesį. Žinoma, dar jiems toli gražu nuo JAV-bių rekordinio skridimų skaičiaus i Havaną, Kuboje.

Michell Sharp

NIEKO NAUJO VIDURIO RYTUOSE

Kanados užsienių reikalų min. Mitchell Sharp, po kelionės Egipte ir Izraelyje po pasikalbėjimų su tų kraštų vadais nesitelsidė jokių džiuginančių žinių. Pagal jį, padėtis tebėra įtempta, nes arabai nepajėgia dar susigyventi su faktu, kad Izraelis turi teisę egzistuoti. Naiviai, žinoma, skamba nuolatinis Nasserio kaltinimas, jog JAV kurstančios ir remiančios Izraelį. Visa tai tik primena 1967 metus, kada arabai, maskuodami savo nesugebėjimą kautis kovos lauke, tvirtino, jog JAV-ių aviacija talkinusi žydams tame garsiam šešių dienų kare. Ir, kaip žinome, viliau, Kairo tuos įtaigojimus atšaukė. Taigi, ir šiuo kartu, neatrodo, jog reiktų kurstyti Izraelį, nes noras likti lais-

TERORISTAI TEBESIAUTĒJA

Iki šiol didžiausia teroristų bomba sprogo Loyola universiteto pastate, kuriame tuo metu mokėsi apie 500 studentų su profesoriais ir kitu personalu. Dievui dėkui, sprogimas įvyko pusrusyje, todėl nei vieno žmogaus nesusžeidė. Bet nuostolių padaryta virš šimto tūkstančių dolerių. Pravartu paklausti separatistų vadų ir visų tų, kurie viešai kursto tokius sporgdinius (a la Chartrand) - argi jie mano, kad angliškai kalbančioji visuomenė visą laiką tylės ir nieko nedarys? Ir dar - argi tokiu būdu bus laimėta simpatija prancūzų kalbai ir prancūzų kultūrai, nekabant jau apie pačią provinciją?

ISTATYMAS Nr. 63 GALU, GALE
PRIIMTAS

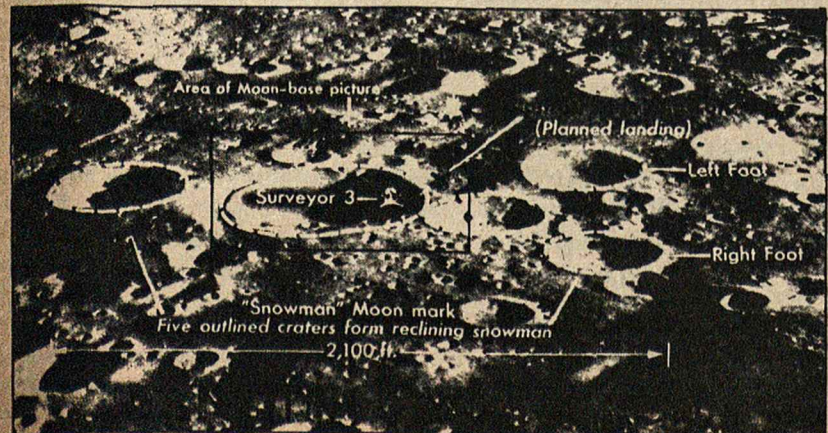
Š. mėn. 21 d., po ilgo vilkini-
mo, įstatymas nr. 63, pripažiš-
tas kalbų lygybę Quebeke, pri-

A. Solzenycín

JUODŽIAUSIOJI DIENA
SOLŽENYCINO GYVENIME

Lapkričio 4 dieną Riazanės miesto rašytojų sąjunga pašalino iš savo narių tarpo svarbiausią ir stipriausią rašytoją Aleksandrą Solženycyną. Po kelių dienų tą žingsnį patvirtino ir centrinė rašytojų sąjungos taryba Maskvoje. Vakarietiui žmogui toks įvykis liktų visai nereikšmingu, nes kas gi čia klausinėja kokiai sąjungai ar draugijai priklauso čionykštis garsus rašytojas? (Geriausiai dažniausiai nepriklauso jokiai.) Sovietuose išlikti rašytojų sąjungos palaimoje yra būtinybė. Ją praradęs nesitiekė savo kūriniams saulės švistos. Ir bendrai susirūpindavo savojo saugumu. Neatrod, kad Solženycyn Nukelta į 3 psl.

Kardinolo Cody piketavimo vaizdas, Čikagoje.

NEKARDINOLIŠKAS KARDINOLO ELGESYS

PRANYS ALŠĖNAS

Mes, kanadiečiai lietuviai, su dideliu susidomėjimu ir, kartu, širdgėla sekame reiškinius jau ilgesnį laiką besireiškiančius JAV-bėse, Čikagoje, kur, atrodo, mūsiškiai broliai ir seserys lietuviai, jeigu ne gyvieji, tai nors mirusieji, nors būdami katalikai, savotiškai prievartaujami ir dar kieno? - Gi savosios Katalikų Bažnyčios aukštosios hierarchijos, kurios priekyje tenai yra kardinolas Cody.

Jau prieš kurį laiką čikagiečiai lietuviai buvo nusikriausti, atimant iš jų bent kokias lietuviškas teises jų pačių įsigytos Šv. Kazimiero vardo kapinėse, iškertant iš kapinių pavadinimo žodį "Lithuanian", drastiškai pakeičiant mirusiųjų laidojimo būdą, tiesiog, išniekinant mūsų ilgus amžius puoselėtas tradicijas prie kapo, laidojant brangius šeimos narius ar lietuviams ir lietuvių bei artimųs žmones. Kaip žinome, prie tokių kapų - prie pat duobės - mes, lietuviai, linkę būti susikaupę ir, tiesiog, mistiškai nusitękę. Pagarbiai nuleidę duobės mirusiojo karstą, mes berdavome kiekvienas /asmeniškai/ ant jo po trejetą sau jų žemių, giedodavom šventas giesmes, o ir pasakydavom trumpešnes ar ilgesnes atsisveikinimo kalbas.

Gi Šv. Kazimiero vardo lietuvių kapinėse dabar, nors po ilgų kovų, kapinių pavadinimo užrašas vėl sugrįžo žodis "Lithuanian" ir dar viena - kita smulkmeniškesnė tradicija, bet laidojimo būdas - tebėra žiaurus ir mūsų papročiams - ypatingai baisus. Į kapines atvežtas mirusiojo kūnas su karstu - pirmiausia padedamas į tam tikrą patal-

pą, vadinamą koplyčia, kapinėse, kur karstas laikomas ligi tol, pakol duobkasiai iškasa duobę ir pakol "prieina eilė" mirusiajam į tą duobę nugabenti. Gabenama gi - irgi su tam tikru nepagarbos jausmu mirusiajam - tam tikro buldozeriaus ir grandinių pagelba. Kadangi koplyčioje susidaro nemaža karstų, tad galimas jų ir sumaišymas. Taigi, į kieno nors užpirtą sklypą - gali būti palaidotas ir visiškai šventimas žmogus, o jo artimieji - gali visą laiką lankyti ir melstis prie visiškai svetimo, gal net nepažįstamo žmogaus kapo... Mat, laidojimo "grandinės apeigos" atliekamos visiškai saviestiems nedalyvaujant.

Kadangi savo teises visumoje kapinėse dar nepavyksta gauti atgauti dėl kardinolo Cody užsispyrimo, tai archidiecezijos įstaigą pradėjo piketuoti lietuviai. Kaip piketų vaizdą /iš spaudos/ matosi, ten nešiojami gana charakteringi plakatai. Viena iš jų, tiesiog, prašoma: "Cardinal Cody, do not destroy our pride in religion". Kitame plakate vėl - žodžiai: "Dominus Vobiscum" ir tas garsusis vaizdas - buldozerinis laidojimas. Žmonės iš duobės ir nuo duobės bėga, kiek įsėnydami, kad ko gero, ir jų dar neužmuštų...

Taigi, tokie Čikagos lietuvių piketai. Piketus ruošia Šv. Kazimiero Lietuvių kapinių sklypų savininkai ir Algio Reigio vadovaujamas Pasauliečių komitetas. Paveiksle matomas plakatų miškas ir kiekviename išrašytas obalsis parodo, koks gilus yra tikinčiųjų nepasitenkinimas kapinių administracijos netvarka.

turi nei mažiausio supratimo politinėje situacijoje, o tik su tikslu rafinuotu metodu išelvijos lietuvių demaralizuoti. Moratoriumo demonstracijos Jungtinėse Amerikos krašte buvo tik Kremliaus, Hanojaus ir Kubos agentų sukurstytas tam, kad Pietų Vietnamas greičiau būtų atiduotas komunistinei vergijai, su Al.Gimanto kurstamąja pagelba.

Reikalinga prisiminti, kad rusams okupavus pabaltijos kraštus, buvo virš pusantro milijono tautiečių ištremti į Sibirą ir išžudyti. Anglų statistiniai duomenys rodo, kad nuo pirmojo iki antrojo karo Rusijoje virš trisdešimt milijonai tautiečių buvo išžudyti. Toks pats likimas laukia Pietų Vietnamo. Hue mieste, ofenzyvos metu, buvo išžudyta virš 3000 civilių žmonių, jų tarpe daug moterų, vaikų ir senelių. Anksčiau šlaurės Vietname komunistams paėmus valdžią išžudė virš 300 000 žmonių. Kodėl tie kritikai ir moratoriumų demonstrantai nepagalvoja ir nežino kas laukia jų?

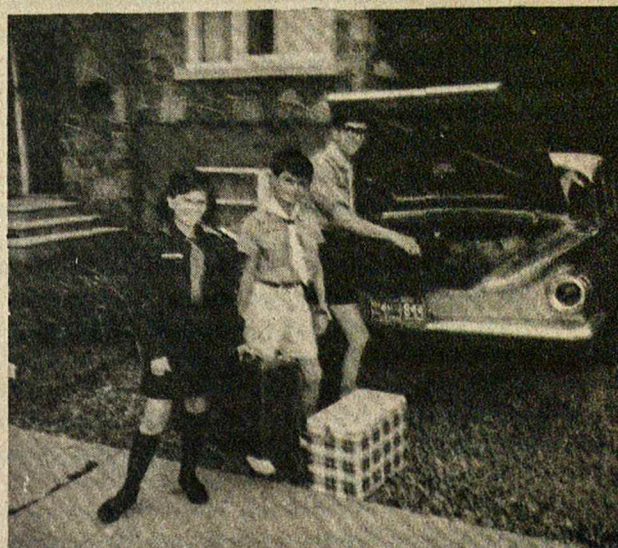
Breivė J.
Chicago - Cicero, Ill.

Argi Al.Gimantas tikrai tokius dalykus teigė?

Red.

SKYRIŲ VEDA SKAUTININKAS L. EIMANTAS.
1496 Mardell Place, London, Ont. Canada.

Montrealio jaunieji skautai Bulota - Veronika, Žilijus ir Gytis ruošiasi į skautų stovyklą 1967m. Ju broliai - Arvydas ir Bruno taip pat skautai, o tėvelis Juozas Bulota yra buvęs skautų veikėjas dar Lietuvoje.

NEMESKIME KELIO DĖL TAKELIO

Daugumas, kas dalyvavo š. m. spalio mėn. 11 d. Kanados rajono skautų suvažiavime Hamiltone, patyrė, kad išeivijos lietuvių skautų, ypač jaunimo, tarpe yra ir vadovų, kurie norėtų matyti sumodernintą, kaip kad jie sako, pagal šių laikų dvasią reformuotą skautų sąjūdį. Girdi, dabar viskam nepaprastu greičiu progresuojant, daug ką iš skautiškos veiklos reikėtų išmesti ir įvesti tik tai, kuo šių laikų jaunimas domisi. Taip pat, girdi, reikia jaunų, entuziastiškų, gabių bei prityrusių vadovų - akademikų, kurie turi mokėti jaunimą išklaupti ir suprasti. Todėl lietuvių skautijos narius siūlyta suskirstyti į keturias grupes pagal amžių ir nurodyti, ką tų grupių skautai turėtų veikti.

Suvažiavime dalyvavo ir nemažai skautininkų bei vadovų, kurie suprato, kad šitokios kalbų jaunųjų nuotalkos tarp kita ko implikavo "senesniųjų" jam tikrą paneigimą, jiems neprogresuojančio konservatizmo primetimą, negalėjimą ar tiesiog nenorą suprasti šių dienų tikrovės ir bendrai gal jau nesugebėjimą vadovauti progresyviai jaunajai kartai.

Taigi tos jaunųjų nuotalkos lyg sakyte sakė, kad reikia reformų ir reformų iš viršaus, kitaip sakant "generolų" tarpe.

"Senesnieji" ramiai išklaušę jaunųjų išsiskaitymų, nepašoko, neužsigavo, nesisvaldė giliau neišmąstytais žodžiais ar frazėmis, ar atsitiksdami nekaltino jaunųjų. Jie pripažino, kad gyvenimo tekmė nelkalavo ir reikalauja reformų ir jos kai kuriose srityse, net programose, reikalingos, net būtinos. Bet pagal "senesniųjų" supratimą tos reformos neliečia pačios skautijos esmės. Skautiška idėja yra didi, daugeliu atvejų nesenstanti, skautų įstatai, įstatymai, šūkiai, kad ir kaip greit žmogus bemodernėtų, yra ir liks aktualūs, giliai prasmingi, ugduantieji ir skatinantieji jaunąją žmogų tobulėti ir dvasiškai stiprėti. Ir išelvijos lietuviška skautija nėra sustingusi, konservatyvi. Ji ypač iškeltanti lietuviybės išlaikymo reikalingumą ir šioje srityje yra daug ko pasiekusi. "Senesnieji" vadovai, be pasigyrimo, turi daug patyrimo skautiškoje veikloje. Jie labai vertina jaunąją kartą, jie visada yra pasiruošę jaunuosius išklaupti ir suprasti. Bet mums labai re-

Nukelta į 3 psl.

UŽUOJAUTA

Lapkričio mėn. 16 dieną mirus Fred'ui Sakowich, norime pareikšti gilią užuojautą jo žmonai Annei Retkiūtei --- Sakowich, jo podukrai ir žentui ir visiems giminėms. Netekus gero draugo, mes liūdime su Jumis kartu

J. A. Zienkai
J. M. Patapai
K. J. Ambrasai
J. M. Laurinaičiai
S. J. Remeikiai
K. M. Zienai
S. S. Mozuraitiai
M. Matusevičienė
E. Filerienė
A. Pažerienė
A. Žilinskaitė
K. Lukošius
K. Bagatavičius
K. Mickūnas
J. Sinkevičius
K. Zekonis.

IR GERAI, IR BLOGAI... (laiškai mums)

Šiuose laiškuose išreiškiamos mintys nebūtinai atstovauja redakcijos pažiūras ar nuomone. Laiškai gali būti trumpinami. Anoniminiai pasisakymai nebus spausdinami.

Red.
(Praeltos savaitės nr. "Ir gerai ir blogai" skyriuje buvo praleistas parašas "Pranys Alšėnas" jo rašiniu.)

KURIA KRYPTIMI EINAMA?

Spalio mėn. 29 d. "N. Lietuva" nr. 44 autorius p. Al. Gimantas klajoja apie tą Vietnamo moralumą ir demonstracijas Jungtinėse Amerikos Valstijose.

"To autoriaus gyvenamosios vietos katalikų vyskupas instruktavo dvasiškįja ir ti-

kinčiusius, kad tą dieną būtų laikomos specialios pamaldos sakomi pamokslai. Ir jei kuo daugiau tikinčiųjų dalyvautų ir aktyviai įsijungtų į viešą protestą eiga."

Statistiniai duomenys rodo, kad katalikų dvasiškų šiame krašte yra aštuoni tūkstančiai priklausančių komu-

BĖGLIAI LIETUVIAI UNRRA

IR IRO TARNYBOJE

(1945 -- 1949 m.)

3. UNRRA ĮSTAIGOSE

UNRRA savo civiliams tarnautojams mokėjo algas iš vokiečių biudžeto. Bet UNRRA turėdama savo sandėliuose daug materialinių gėrybių, pajėgė duoti dirbantiems papildomą maisto daavinį, cigarečių, šokolado, mūlo ir įvairių kitokių gaminių. Tuo būdu buvo mokoma ir pinigais ir natūra. Bėgliai tarnautojai, dirbą karinės valdžios įstaigose, pradėjo veržtis į UNRRA, nes čia atlyginimas geresnis ir sąlygos patogesnės.

Beveik visi privačiai gyvenę bėgliai suėjo gyventi į UNRRA išlaikomas stovyklas. Čia jie gavo šiltą pastogę, maistą, kai kas rūbą, medicinos pagalbą ir fizinę bei teisinę apsaugą. Stovyklų vidaus administracija, kaip maisto ir butų išskirstymas, darbo prievolės pravedimas, stovyklos apsauga, švietimas ir kultūriniai rengimai buvo pavesti tautinėm grupėm. Tačiau UNRRA visoms toms funkcijoms kontroliuoti ir reguliuoti turėjo savo atitinkamus skyrius, kuriuos tvarkė UNRRA I-mos klasės tarnautojai.

Žydų tautybės asmenys turėjo sau atskiras stovyklas.

UNRRA I-mos klasės tarnautojais buvo įvairių tautybių asmenys - daugiausia amerikiečiai, kanadiečiai, anglai, australai, naujieji zelandiečiai, prancūzai, belgai, olandai, danai, norvegai, pietų afrikiečiai ir lenkai, karo pradžioje pabėgę į Vakarų. Jie buvo įvairių profesijų - įvairaus išsilavinimo, bet ne per aukšto, net ne būtinai vidurinio. Iš akademinų profesijų asmenų teko sutikti tikti gydytojus.

Žemiausias UNRRA administracinis padalinys vadinosi "team", (pav. Regensburgo stovykla vad. UNRRA team 120). Tie žemiausios padaliniai priklausė apygardos centrinei, o apygardos centrinės buvo subordinuotos vyriausiajai viršūnei, kuri turėjo savo būstinę Bad-Kissingen.

UNRRA I-mos klasės tarnautojai turėjo su darbdaviu sudarę rašytinę darbo sutartį. Jiems atlyginimas buvo išmokamas amerikiečių doleriais. Dažniausiai jie gyveno visi kartu rekvizuotame vokiečių viešbutyje. Ten jie gyveno patogiai, turėdavo nuosavą valgyklą, poilsio ir pramogų kambarius.

Jie buvo be šeimų. Jų šeimos buvo namuose - užjūryje. Retas iš jų kas gyveno su šeima. Moterys sudarė ketvirtadalį personalo.

ATKELTA IŠ 2 ps I.
PO SVETIMU DANGUM ...
Kia abipusio supratimo.

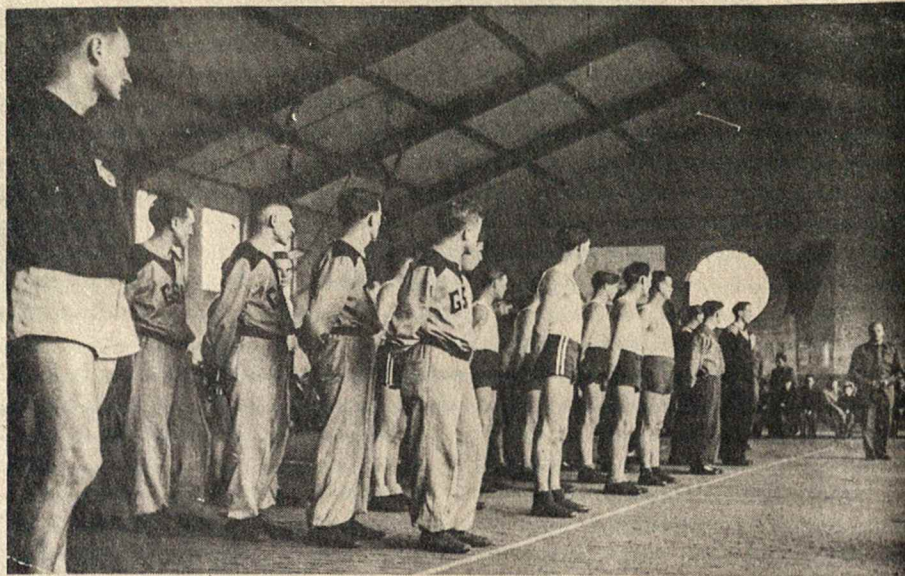
Visoms reformoms pasiūlymams dabar kaip tik turi gerą progą. Šiuo metu lietuvių išeivijos skautija kaip tik vykdo visuotinį - korespondencinį suvažiavimą. Todėl suvažiavime Prezidiumas nukreiptini visi reforminiai pasiūlymai bei sugestijos ir suvažiavimas atsidėjęs tai svarsto ir nustatys, kas taisytina mūsų tarpe.

Pagaliau "senesnieji" vadovai nesilaiko įsikibę, bet ruošia ir skatina jaunus vadovus. Ir jau dabar daug kur jaunieji skautišką veiklą tęsia, skatina ir sėkmingai dirba, žengdami su sesėmis ir broliais plačiuoju skautišku - lietuvišku keliu, nes šis kelias nėra trumpalaikis, nėra mados ir praeinantis dalykas bei meteorinis - greit išnykstantis blykstelėjimas.

v. s. L. Eimantas

Stovyklose veikė tautybių pradžios ir aukštesnės mokyklos. Nuotraukoje Kemptono stovyklos lietuviškosios gimnazijos II-ji klasė su auklėtoju ir mokytoju Vytautu Volteru. Šalia jo atpažįstamas R. V. Paukštaitis (Kanados karinių pajėgų majoras), K. Dirks (aukštasis pareigūnas komercinėse pareigose Čikagoje), L. Mockūnas (baigęs aukštąjį mokslą ir besireiškiantis lietuvių literatūros kritiku (Čikagoje) ir kt.

Stovyklose veikė sporto junginiai; nuotraukoje krepšinio viena komanda Kemptono stovykloje; atpažįstami V. Panava (Hamiltonė) ir M. Makušas (Montrealyje), kurie matomi pirmoje eilėje. Nuotraukos P. Urbučio.

Po karo įtampa tarp rytų ir vakarų valstybių vis didėjo. Rytų valstybės reikalavo, kad visi jų buvę piliečiai iki karo pradžios (1939 m. rugsėjo mėn. 1 d.) būtų prievarta sugrąžinti į namus. Kylant įtampai ir kaltinimams iš rytų, esą UNRRA stovyklose globa ir prieglaudą suradę visokie karo nusikaltėliai, nacių kolaborantai ir t. t., karinė valdžia pravedė kiekvienam turinčiam išvietinto asmens (DP) statusą, apklausinėjimą (screening). Apklausinėjimas buvo pravedamas amerikiečių karinės valdžios atstovų - karininko su keliais kareiviais pagalbininkais. Aišku, to personalo neužteko. UNRRA davė savų tarnautojų papildomai.

Kvočiamas turėjo užpildyti atitinkamas anketas, po to buvo apklausinėjamas, vienas trumpiau, kitas ilgiau. Į UNRRA globą negalėjo patekti nacių kolaborantai, tarnavę vokiečių kariniuose daliniuose (kaip Wehrmacht, Waffen SS ir t. t.), vokiečių kilmės repatriantai, (Umsiedler) - bei įvairūs kriminaliniai nusikaltėliai. Išstumti iš UNRRA globos bėgliai, su visa manta, būdavo sunkvežimiais nugabenami į vokiečių pabėgėlių stovyklas (Fluechtlingslager) ir paliekami jų globai.

Tos anketos buvo surūšiuotos ir laikomos specialiuose skyriuose. Jei pasitaikydavo kokie anoniminiai skundai, tai jie buvo tikrinami ir daromos atitinkamos išvados.

Tenka paminėti, kad amerikiečių kariuomenė karo pabaigoje Bavarijos kalnuose surado Trečiojo Reicho nesunaikintą archyvą. Jie pergabeno jį į Berlyną, surūšiojo, sutvarkė ir įsteigė dokumentacijos centrą. Kai kam tie archyvai pakenkė, nes jie turėjo ir vokiečių repatriantų kartoteką ir kariuomenės pagriebtų jaunuolių pavardes ir įvairią kitokią bėglius kompromituojančią medžiagą.

Prasidėjus emigracijai, kiekvieno bėglio, ypač vykstančio į JAV., anketa buvo tikrinama dokumentacijos centre Berlyne. Kilus neaiškumui ar įtarimui, emigruojantis papildomai, kartais keletą kartų, buvo ap-

klausinėjamas ir apie jį buvo surenkamos žinios. Repatriantų į 1941 m. į Vokietiją emigracinių bylų, surinkus visą medžiagą, buvo siunčiamos į Vašingtoną, D. C. ir kiekviena byla buvo sprendžiama individualiai. Panašiai buvo daroma su kariuomenės padalinuose tarnavusiais ir tais, kurie buvo apskusti anoniminiais laiškais. Todėl nenuostabu, jei kartais tekdavo matyti šeimas pereinančias emigracines stovyklas, ar net Long Island, prie New Yorko, laukiant sprendimo ištaisais pusmečiais, ar net ir metais.

Tenka dar paminėti, kad vienu metu visose stovyklose buvo prarastas masinis slapas balsavimas raštu, kad kiekvienas bėglys savo kalbą galėtų pareikšti ilgiausius argumentus, kodėl jis nenorėtų grįžti į savo tėvynę.

UNRRA kartais reikalingus, gabius, iškilnius ir energingus tarnautojus iš bėglių tarpo pakeldavo į II-ro laipsnio karininko statusą. Atseit, tada bėglys apsigyvendavo jų būstinėje, valgydamą jų valgykloje, būdavo aprūpinamas karininko uniforma, turėdavo teisę naudotis kariuomenės karininkų transporto priemonėmis (traukiniu, autobusu), valgyklomis, viešbučiais ir barais. Be to, būdavo apmokamas vokiškom markėmis ir amerikiečių doleriais (\$8-\$16) mėnesiui, turėjo teisę kas savaitę karinėse krautuvėse pirkti 20 dėžučių cigarečių (po 6-7 centus dėžute), alkoholinių gėrų - 2 bonkas mėnesiui (whiskey \$ 1.80, konjakas \$ 1.90), konservuoto maisto, tualetinių reikmenų, rūbų, batų, laikrodžių ir kitokių reikmenų.

Prieš pakeliant tarnautojus į II-rą klasę, jie buvo papildomai apklausinėjami ir tikrinami. Be to, praktiškai jie dar buvo daugelį kartų papildomai tikrinami. Pasitaikydavo nuolatos nemaža atleidimų.

Regensburgo UNRRA apygardoje iki IRO perėmimo buvo tik viena II - ros klasės tarnautoja lietuvi. Visi kiti buvo latviai, estai, rusai ar ukrainiečiai, bet jų buvo vos keli. (b. d.)

DAR KARTA KARALIAUČIAUS

PRIKLAUSOMYBĖS TEMA

Al. Gimantas

Mūsų įvairioje spaudoje vis ir vis randame užuominų arba, teisingiau, svarstymų apie Rytprūsių ateitį ir tiek stebėjimąsi, tiek ir prikišimą rusams, kad jie iki šiol taip prie Lietuvos ir neprijungę Karaliaučiaus ir likusius Rytprūsių šiaurinės dalies. Ta tema jau ne kartą teko diskutuoti įvairių lietuviškųjų susitelkimų proga, o taip pat ir su tautiečiais atvykstančiais iš Lietuvos. Taipgi, teko paprašyti keletos pažįstamų vykstančių Lietuvon, kad ten būdami, jei turės progą tegu pabando pasvarstyti tą klausimą. Tas reikalas, aišku, ten jau turi būti bent kiek plačiau ir giliau suprantamas, ir tuo būdu, tokios nuomonės čia turėtų turėti ryškesnę reikšmę.

Galima drąsiai teigti, kad išeivijos lietuviai teturi vieną, tiesiog nedalomą nuomonę: Karaliaučius ir jo visa sritis, šiuo metu administruojama sovietinės Rusijos respublikos, neabejotinai turi būti priskirta, tegu ir sovietinamos, bet dabartinės Lietuvos teritorijai, kaip krašto integrali dalis. Tuo tarpu, kad ir kaip būtų keista, o kai kada mums ir nevisiškai suprantama, Lietuvoje tuo reikalu esama dvejopos nuomonės: viena dalis galvoja visai panašiai, kaip ir išeivijos dauguma, kita dalis, priešingai, šios dienos sąlygose ir aplinkybėse visai nenorėtų matyti Karaliaučiaus ir visos srities priskirtos Lietuvai.

Šių motyvai yra, regis, gana paprasti ir suprantami. Šiandieniniai Rytprūsiai yra gana tankiai apgyvendinti iš kitur atvykusiais kolonistais rusais. Niekas nežino jų tikslaus skaičiaus, bet, sakoma, kad tokių atvykėlių gali būti gal pusė milijono, gal 800 tūks. gal ir visas milijonas. Todėl bijomasi, kad tokių gausų nelietuvišką elementą įjungus į bendrą Lietuvos teritoriją, rusų skaičius itin pagausėtų, lietuvių nuožmintis žymiai nukristų. Atvykėlius niekur neišsprąšyti, niekur kitur neperkelti, jei sovietiniai tvarkytojai, kaip tik skatina, kad kuo daugiau žmonių keltųsi buv. Rytprūsių teritorijon. Tiesa, ten esą apgyvendinti ir kiek lietuvių. Kai kas spėja, kad mūsų tautiečių ten galėtų būti arti 40.000, bet tai tik lašas jūroje, jei juos lyginti su vyraujančiu rusų kolonistų skaičiumi. Todėl ir sakoma, kad šiuo metu Rytprūsių įjungimas Lietuvos teritorijon, būtų ne politiškas, nei kultūriniai visai nenaudingas. Priešingai, galėtų turėti net ir aiškiai neigiamą pasėkį. Kas būtų, jei, sakykime, Lietuvoje būtų prarastas vienas ar kitoks gyventojų atskilimas dėl ateities ar pan. ? Tokio balsavimo rezultatai galėtų būti labai pragaištingi, nepageidaujami.

Kursuojų ir kita versija Tėvynėje, kurią patikrinti, aišku, kaip ir neįmanoma. Sakoma, kad dar Chruščiovo laikais, pats Nikita norėjęs sovietinius Rytprūsius nieko nelaukiant prijungti prie Lietuvos. Esą, tik pačių lietuvių komunistų vadovybė supratusi tikruosius tokio "geraširdiškumo" tikslus, pati vyko Maskvon ir įtikinėjo raudonuosius carus, kad savąjį pažadą - dovaną, šiuo metu nevykdytų. Tiesa tai ar ne, bet Lietuvoje apie tai buvo kalbama.

Kita vertus, sovietiniai Rytprūsiai visą laiką gali stovėti kaip kaulas gerklėje kiekvienam lietuviui, nes tik trumpas žvilgsnis į žemėlapi tuoj pat

pasako, kad Lietuva iš visų pusių esanti apsupta Rusijos, kuri net ir Baltijos jūrą telaiiko savo vidaus ežerų. Tokiose aplinkybėse, esant lyg salai raudoname vandenyje, nepaprastai sunku bus siekti politinės nepriklausomybės. O raudonos vėliavos ir toliau sau plėvesuoja Europos vidury, tiek pačiame Berlyne, tiek ir Luebecko priemiesčiuose. Taigi, toji Karaliaučiaus problema, kurią mes čia manomės galį labai lengvai spręsti, yra kurkas gilesnė ir painesnė. Nes ją svarstant, reikia į viską žvelgti pilnumoje, neišleidžiant nei vieno veiksnio, nei vienos detalės, kuri gali sudaryti bendrąją visumą. Šiek tiek tarpusaviams ryšiams gerėjant tarp mūsų ir sovietinio krašto, reikėtų išnaudoti kiekvieną progą patirti, kokios ištikrųjų šiandien yra ten gyvenančių tautiečių nuomonės ir ką apie tai mano, netik eiliniai tautiečiai, bet ir intelektualiniai tautos sluogsniai. Jų nuojauta tik jau bus šiuo klausimu kompetingesnė už išeivijos lietuvių balsą.

PRANCŪZIJA

Sofijos Jokūbauskaitės - Pagnier, buv. Prancūzijos Bnės Tarybos p-kės sūnus, Prancūzijos Aviacijos kapitonas, 7-sios eskadros naikintuvų instruktorius, Jonas Pagnier 29 metų amžiaus, žuvo 4-to lapkričio kovų pratimuose, eidamas tarnybos pareigas /du lėktuvai susidūrė ir abu lakūnai žuvo/. 6-to lapkričio Nancy bazėje įvyko iškilmingos laidotuvių apeigos, dalyvavo kariai, kariuomenės vadovybė, prefektas, atstovai visų Prancūzijos aviacijos bazių ir daug civilių. Pačios laidotuvių buvo lapkričio 8 d. Paryžiuje dalyvaujant šeimai, kariams, lietuviams ir šeimos draugams. Palaidotas Paryžiuje Montrouge kapinėse. Kaipogeriausias visos eskadros lakūnas Jonas Pagnier buvo apdovanotas Medaille de l'Aeronautique. Būdamas gimnazijoje Jonas dalyvavo tautiškių šokių grupėje Paryžiuje. Liko našlė ir trys mažamečiai sūnūs. Žuvusiojo tėvas, inž. L. Pagnier yra pasitęsęs Lietuvoje Ginklavimo Valdybai dirbtuves.

Lietuvos Atstovas prof. J. Baltrušaitis Latvijos Nepriklausomybės šventės proga pasveikino Latvijos Charge d'Affaires p. K. Berends linkėdamas Latvijai atgauti prarastą laisvę ir nepriklausomybę ir užtikrino, kad mes ir toliau kartutėsime mūsų bendrą kovą. Pamaldas, danų bažnyčioje, atlaikė pastorius Lappeke, pokurių įvyko pats minėjimas. Latvijos Charge d'Affaires savo kalboje padėkojo mūsų Atstovui J. Baltrušaičiui ir Pas-bės nariams už atsilankymą minėjime.

Nuotraukoje matosi sportininkai iš šių klubų: NERIS - PERTH, VYTIS - GEELONG, KOVAS - SYDNEY, VILKAS - CANBERRA, VYTIS - ADELAIDE, VARPAS - MELBOURNE.

būtų tų galimybių nepramatus. Dar 1967 metais jis rašė: "Niekas nesustabdys kelio į tiesą ir to siekdamas aš esu pasiryžęs priimti ir pačią mirtį". Gindamas save rašytojų susirinkime, jis vėl pakartojo savo įsitikinimus: "Aš esu pasiryžęs priimti net ir mirtį, ne tik išmetimą iš jūsų sąjungos. Baisuokite. Jūs galite balsuoti. Jūs esate dauguma. Tačiau prisiminkite literatūros metraščiai turės dar ką pasakyti apie šiandieninį susirinkimą". Į Vakarus atėjo Solženycino laiškas rašytojų sąjungos centrui Maskvoje, kuriame jis rašo: "Nubraukite dulkes nuo savo laikrodžių. Jie vėluoja šimtmečius. Atvertkite jūsų pamiltas užuolaidas. Nejaugi jūs neįtariate, kad už jų teka aušra? Neapykanta, net rasinė neapykanta, tapo steriline atmosfera, kurioje jūs gyvenate". Toliau jis tęsia: "Laikas prisiminti, kad pirmiausiai mes priklausome visai žmonijai. Žmogus skiriasi nuo gyvulio galvojimu ir kalba, kurie pačia prigimtimi yra laisvi. Ir jei tas uždraudžiama - mes vėl pavirstame gyvuliais. Laisvas žodis yra būtinas kiekvienos bendruomenės sveikatai, įskaitant ir mūsų. Tas, kas nepageidauja laisvo žodžio mūsų kraštui, nenori pagydyti jį nuo ligų, bet pakasti po žeme pūvimui". Taigi, nereikėtų nustepti, jei vieną dieną iš Tasso išgirstume, kad Solženycin "savo noru" persikėlė kūrbybinams įkvėpimams į Sibirį, arba kad jis "nutarė" mesti rašęs.

AUSTRALIJA

Prieš 20 m. Australijoje, lietuvių emigrantai - sportininkai Melbourne mieste turėjo pirmąsias krepšinio varžybas tarp Melbourne "Varpas" ir Adelaidės "Vytis". Vėliau įsijungė ir daugiau klubų, o šiuo metu pavirto į sporto šventę, kur yra įtraukta ir daugiau šakų.

XX - toji jubiliejinė Sporto šventė šiais metais įvyks Geelongo mieste, laike Kalėdų ir N. Metų gruodžio 27-31 d. Victorijos valstijoje, į kurią suplauks gausus mūsų lietuvių jaunimas. Šventėje jau yra užsiregistravę šie klubai: pirmą kartą užsiregistravo Brisbanės klb. "Aušra" - tinklinių; kiti klubai seni: Adelaidės "Vytis", Geelongo "Vytis", Sydney "Kovas" ir "Neris", Canberra "Vilkas", Tasmania "Perkūnas" ir Melbourne "Varpas".

Adelaidėje pirmą kartą šiais metais įvyko pabaltiečių krepšinio turnyras. Lietuviai vyrai, moterys ir jaunė išėjo be pralaimėjimo. Jauniai pralaimėjo latviams. Tinklinyje mes pasirodėme silpnai. Šiame turnyre dalyvavo visos Australijos lietuvių sportininkai, kurie yra nuotraukoje. Ketvirtas iš eilės už mergaičių (greta prie mergaičių) A. Ignatavičius, buvęs Australijos Olimpiados krepšininkas ir dabartinis Austr. lietuvių krepšinio treneris.

Edas TADARAUSKAS

ALDONA GUSTAS

LIETUVIŠKAI VOKIŠKA POETĖ

Tie, kurie nors ir atsitiktinai sekė pastarųjų metų Vakarų Vokietijos literatūrinį gyvenimą, galėjo atkreipti dėmesį į vis didesnio dėmesio susilaukiančią vokiečių poetę Aldoną Gustą. Sakome, kad ji vokiečių poetė, nes ji kuria vokiečių kalba, tačiau vien pavardė išduoda jos lietuvišką kilmę: vokiečių literatūriniam gyvenime ji žinoma kaip Aldona Gustas.

Pirmoji Aldonos Gustos eilėraščių knyga pasirodė 1962 m. („Nachtstrassen“ — „Naktinės gatvės“), po to įkandin sekė „Grasdeuter“ („Žolės aiškintojai“), „Mikronautenzeuge“ („Mikronautų skrydžiai“), „Blauie Straeucher“ („Mėlynieji krūmai“), „Notizen“ („Pastabos“), o paskutinė jos knyga „Liebestexte“ („Meilės tekstai“) išėjo 1968 m. Vadinasi, poetė prieš septynerius metus debiutavusi, kiekvienais metais išleido po eilėraščių rinkinį.

Patį poetę taip aprašo savo vaikystės prisiminimus: „Aukštų krantų įremitas Nemunas, už jo garuojantieji, kvepiantieji miškai ir pievos, tarp vandens, miglų ir žalumos namai kaimo, kuriame aš vieną 1932 m. kovo dieną gimiau. O po kelerių metų nauji neužmirštami įspūdžiai: didelis Vilniaus miestas, į kurį mano tėvai persikėlė. Nuo senatvės pražilusios, bet gyvenimo kupinos gatvelės, tamsūs Katedros šešėliai, kurie kartais kaip vizija iškyla mano prisiminimuose. Vienos iš muzikaliusių ir žodingiausių kalbų aplinkoje aš praleidau savo vaikystę. Tėvas man sekė lietuvių liaudies pasakas ir dainavo dainas, kurias jis palydėdavo balalaika. Jis mane mokė lietuviškų dainų ir eilėraščių, kurių daugumą aš bemačiau vėl pamiršdavau, kaip vaikams kad atsitinka. Tebeprisimenu, kaip vieną dieną susijaudinusi ir paraudusi žandais stovėjau didžiulėje salėje prieš šimtus žmonių ir deklamavau: aš esu maža mergytė, kaip graži rūtūtė...“

Dešimtmetė Aldona jau atsidūrė Berlyne, kuriame vis dar tebevyvena. Prieš 17 metų ji ištėkėjo už žinomo vokiečių rašytojo ir žurnalisto Georgo Holmsteno, ku-

ris prieš 25 metus, tarnaudamas vokiečių generaliniame štabe, asmeniškai dalyvavo liėpos 20 d. sukilime prieš Hitlerį. Atrodo, kad poetė su Berlynu gerai susigyveno. Ištaiga žurnalo „Berliner Leben“ liėpos mėn. laidoje išspausdinti trys Aldonos Gustos eilėraščiai berlynietiškoje tema. Eilėraščiai vėjavaiški, sakytume, šelmiški ir nuotaikingi, tačiau juose Berlyno gatvėvaizdis piešiamas ir su pastebimu šilto jausmu:

vėją
galite pasilaikyti
kai iš kirpėjo
rūpestingai sušukuota
žingsniuojų
Pošdamo gatvė...

Kurti Aldona Gustas pradėjo 25 metų amžiaus. Tačiau, pasak jos pačios, pirmąjį jos eilėraščių vargą ar galima poeziją laikyti. Ji rašanti impulsyviai, visiškai sporadiškai, be jokios sistemos, nes kūryba jai suteikia džiaugsmą. 1962 m. pasirodžius pirmajai jos eilėraščių knygai, poetės populiarumas vis didėjo. Jos kūryba spausdinama antologijose, žurnaluose, Berlyno dienraščiuose, ji savo kūrybą dažnai skaito per radiją, yra pasirodžiusi ir televizijoje. Dėl jos labai gražiai skambančio balso ji dažnai ir mielai kviečiama radijo redaktorių savo eilėraščius skaityti.

Apie savo kūrybą ir tos kūrybos santykį su lietuviškumu pati poetė taip išsireiškia: „Juk ir keista ir kartu tragiška, kad aš — tikra lietuvaite su lietuvišku vardu — vokiškai rašau. Vis dėlto manau, kad mano eilėraščiai savo ritmu, dikcija ir tematika yra skolingi mano gimtajai lietuvių kalbai... Rašau vokiečių kalba ir kartais aš labai apgailestauju, kad savo jausmams ir nuotaikoms lietuviškų žodžių nesurandu“.

Aldonos Gustos eilėraščių savotiškas lietuviškumas iš tiesų yra akivaizdus. Tematikoje, gal būt, tas lietuviškumas mažiau siai pastebimas, tačiau tai, ką pati poetė vadina dikcija ir ritmu, o ypač jos eilėraščių nuotaka iš tiesų yra pernelyg lietuviš-

ka. Ta prasme poetė yra ir savotiškas radingas lietuvių literatūrai, nes atrodo, kad lietuviškoji spauda jos iki šiol beveik nepastebėjo. Tiesa, Vokietijoje leidžiamas „Nemuno kraštas“ spausdina jos eilėraščių vokiečių kalba, pastarajame numeryje poetė skaitytojams pristatė ir Lietuvos vokiečių laikraštis „Heimatstimme“ taip pat, žinoma, vokiečių kalba, tačiau lietuviškai skaitančiai visuomenei apie Aldoną Gustą čia rašoma, berods, pirmą kartą. Sakytume, kad to dar mažai.

Būtų gerai, jei pajėgesnieji mūsų poetai į lietuvių kalbą išverstų pluoštą Aldonos Gustos eilėraščių. Čia kartu spausdinamas vertimas iš tiesų tėra bandymas, deja, netobulai, poetės gimtąja kalba išreiškiantis jos eilėraščio nuotaiką, „ritmą“ ir „dikciją“.

R. E. Maziliauskas

ALDONA GUSTAS

vaikas
vaikščiojau
po paukščių
priimamuosius

avietės
buvo mano seserys
samanos
iš mano rankų valgė

svajonės
buvo mano draugės
kartu žaismingai ėjome
į pasakas

dabar
mieste gyvenu
miške augančiam

nuo vaikystės
mane skiria
daug gėlių kartų

*** **

SIGITAS GEDA

*

Senos karvės prie Daugu
Stumdo debesis ragu,
Bet lietaus pirmieji siūlai
Žemę prie dangaus prisiuvo.
Didelė, gelsvai žydra
Įsijungė elektra:
Ot, dabar balti ražai —
Duos toms karvėms įstrižai!

Traktorius kaip tarakonas —
Kerta staugdamas laukais.
Ten po liėpom ir beržais —
Aria kalnus Lietuva.

Jau visai be padarmonių
Dumia kiškiai nuo dirvonų.
Jeigu dangų atidarė —
Bus visiems perkūnams darbo.

Kalnas, kalnas — senas pokštas
Aplėdėjimo epochos.
O ant dviračio gigantas —
Neatskirt — žmogus ar — gandas.

Zybt — ir vėl visatą dalo —
Gelmių gėmės kaip ant dėlno.

Sigitas Geda (gim. 1943) yra vienas pačių talentingiausių jauniausios lietuvių poetų kartos atstovas Lietuvoje.

LIETUVIŲ SUKILIMAS VILNIUJE 1941 M.

IS ASMENISKŲ PRISIMINIMŲ IR IŠGYVENIMŲ

47 psl. brošiūra, parašyta Vytauto Rimkaus ir išleista Nidos leidyklos Londone, 1969 m. NL vietoje recenzijos išstai perspausdina, paliekant skaitytojui pačiam ją aptarti.

(Pradžia 43 nr.)

VILNIUS LIETUVIŲ!

Pasiimu saugotoją palydovu, išeinu iš dekanato į miestą.

Pirmiausia į buv. kriminalinės milicijos būstinę, kurią užėmė mūsiškiai.

Sargybinis prie universiteto vartų atiduoda pagarbą, atidaro duris, sakosi matęs vokiečių kariškų mašinų.

Kriminalinės milicijos vartai užrakinti. Bel-džiuiosi.

— Kas ten? — lietuviškai paklausia.

— Gedimino kalnas.

Sugirgžda didelis, senas raktas. Pro vartus pasižiūri kažin kieno akys, atidaro vartus lietuvių rusų kario uniforma. Jis su automatu rankoje. Toliau kitas sargybinis į vartus pakreiptu automatu.

— Ar ginklų atėjote gauti? — paklausia sargybinis.

— Taip, — atsakau.

Kieme gyvas judėjimas. Visur stipriai ginkluoti lietuviai.

Kitame kambaryje gaunu norimus ginklus: didelį pistoletą, vadintą „parabelium“, turintį labai stiprią jėgą, talpinantį nemažą šovinių; ir normalaus didumo brauningą, kokius vartojo lietuvių kariuomenė. Abiem ginklam pasiimu norimą skaičių šovinių. Dar paklausia, ar moku su tais ginklais apsieiti. Atsakau: taip. Nepriklausomos Lietuvos laikais turėjau savo brauningus ir su jais gana taikliai šaudžiau.

Nueinu pas jų vadą. Jis praneša, kad, jų turimomis žiniomis, sukilimas 100 procentų pavyko, lietuviai visur laimėjo, turėjo nepaprastai mažus nuostolius. (Vėliau sužinojau, kad dar tą pačią dieną kažin kas, užsilpęs ant tvoros, per krūtinę peršovė tą lietuvių partizanų dalinio vadą, bet jis pasveiko ir dabar gyvena Pietų Amerikoje). Sako, šį rytą, gana anksti, valandos negalįs pasakyti, bet gal apie ketvirtą ar penktą rytą, į Vilnių pradėjo įvažiuoti vokiečių kariuomenės žvalgybiniai daliniai. Jie mieste jau nesutikę pasipriešinimo, nes rusai jau bėgę iš miesto. Girdėjęs, bėgančiųjų kolonas daužė vokiečių aviacija. Pataria nueiti į buv. milicijos nuovadą prie Gedimino gatvės, ten duodami partizanams balti raiščiai ant rankų.

Su palydovu, kuris irgi pasiėmė vieną naują pistoletą su daug šovinių, einu į buv. milicijos nuovadą kitame universiteto šone, iš kur anksčiau į mane vos nešovė partizanas. Ten irgi geros žinios: sukilimas visuotinai pavyko, Vilnius pačių lietuvių išlaisvintas nuo rusų-bolševikų prieš pasirodant pirmiesiems vokiečių kariuomenės daliniams.

Išeinu į gatvę. Padėkoju savo saugotojui už gerai eitas pareigas. Mūsų užduotis baigta: sukilimas

įvykdytas. Manęs nei štabo daugiau saugoti nereikia, jis laisvas nuo įpareigojimų, gali daryti, ką nori.

Vyras išsitempia kaip striūna. Jam paduoda ranką, atsisveikiname.

Sakau, einu į kitą nuovadą. Jis klausia, ar gali mane palydėti. Sakau: kodėl ne?

Tuo laiku prie manęs pribėga partizanas ir uždusęs sako, jog vokiečių artilerija ruošiasi bombarduoti Gedimino pilį.

Nenoriu tikėti. Kodėl?

Atsako, kad vokiečiai norėję pilį iškelti savo vėliavą, bet į jų kalną prie pilies pasiūstus karius iš pilies paleista šūvių. Vokiečiai be jokių tyrinėjimų davę įsakymą savo artilerijos daliniui tą kalną su pilimi sunaikinti.

Pranešimas man skamba fantastiškai. Bet... o gal? Juk vyksta karas, visko gali nutikti. Kas žino, gal tikrai mūsiškiai iš pilies ir paleido šūvių į vokiečius, neįsitikinę, kas yra ateinantys.

Klausiu, kur yra ta vokiečių artilerija. Jis nurodo: visai netoli nuo čia, aikštėje.

Skubiausiai einu į ten, daugiau bėgdamas. Visi trys bėgame.

Tikrai, aikštėje dvi vokiečių trumpais vamzdžiais patrankos, keliolika kareivių, karininkas. Jis kalba telefonu. Tuoj pribėgu prie karininko. Tada gerai kalbėjau vokiškai. Pasisakau, kas esu, pasakau, ką girdėjęs. Jis maždaug patvirtina. Prašau nešaudyti į pilį kalne, nes ten yra lietuviai, o ne rusai, jie iškėlė savo krašto vėliavą, kaip ir visam mieste. Prašau jį suprasti sukilėlių entuziazmą ir neatsargumą, jei šovė į vokiečių karius, apie kurių atsiradimą Vilniuje jie, tikriausia, nežinoję, ir tikriausia manę, kad ateina rusų patuliai.

Vokiečių karininkas patiki. Jis vėl pakelia telefoną, kalbasi. Padėjęs nusišypso ir atsako, laimei, iš pilies šūviai nesužeidė vokiečių karių. Jis pilies nesunaikins, nešaudys.

Atsimenu, reik paleisti partizanus rūsyje. Skubiai nueinu, pranešu jų vadui, leidžiu nuimt visas sargybas, reikalingas apripinti ginklais. Visi gali eiti, kur kas nori, uždavinys įvykdytas, bet būti atsargiems, nežinome, ką darys vokiečiai ar kitų tautybų žmonės. Visi universiteto rūsyje pasislėpę turi išsiskirstyti į savo namus.

Vėl einu Gedimino gatvės link.

Atsisuku: virš Vilniaus universiteto tebeplevėsuoja Lietuvos vėliava. Į ją tyliai pasižiūri ir buvęs saugotojas.

Prie universiteto matyti pora nušautų uniformuotų rusų. Į mūrą atsitenkusi lengvo tipo rusų kariška mašina; prie vairo negyvas rusas, kitas iškritęs ant šaligatvio.

Gedimino gatvė labai greitai pravažiuoja dulkinos vokiečių lengvos šarvuotos mašinos, motociklistai su pritvirtintais kulkosvaidžiais, tanketės.

Matyti sušaudyti, į mūrus atsitenkusius rusų karinių mašinų, su jų varuotojais, aptarnautojais.

Netoli milicijos nuovados Gedimino gatvėje matyti rusų patirti nuostoliai. Nematyti nei vieno žuvusio civilio.

Štai, ir ta buv. milicijos nuovada, iš kurios nesulaukėme su ginklais partizanų.

Dabar joje lietuvių kamšatis. Visi ginkluoti, karingi. Grūstis prie registracijos staliuko partizanų raiščiams išduoti. Ten sėdi pora jaunų moterų, bene vienas ar du vyrai, nusidrožtais medžio gabaliukais, į pieštukus panašiais pagaliukais, pasimirkdami į paprastas rašalines, tamsiu rašalu braižo raides TDA (Tautinė Darbo Apsauga, pavadinimas keistas, bet Berlyne sutartas ir lietuvių pogrindžiai praneštas). Vėliau girdėjau, visoje Lietuvoje partizanams būvę išduodami tokie raiščiai, nors abejoju, ar

visoje Lietuvoje.

Ant paprastos medžiagos baltos spalvos raiščių, kurie buvo karponi ar plėšomi iš kažin kieno atsiuntų paklodžių, rašau įrašytas raides merginos duodavo užsiregistravusiems vyrams, kai kuriems jos ir užnerdamos užmegždamos raištį ant kairės rankos virš alkūnės. Kiti patys užsirišdavo. Jie išduodami labai lengvai.

Matau, kaspinus išrašinėja gerai pažįstama panelė G. Ji, mane pastebėjusi, nustemba ir klausia, ar ir aš esu partizanas. Nelaikdama atsakymo, pagalliu rašo tas raides ir dar šlapiu rašalu užrašo ant rankos, padavusi savo švelnią ranką.

Čia iš kitų sužinau, kad, užėmus šią nuovadą, tuoj į partizanų vyr. būstinę buvo pasiūsti-gražinti partizanai D. ir N. Netoli universiteto jie buvo pastebėti ir užpulti rusų, gal enkavedistų, apšaudyti ir abu sužeisti: vienas į ranką, antras į koją. Laimei, įvyki tuoj pastebėjo kažin kur buvę lietuvių partizanai, kurie nušovė rusus, o kruvinus partizanus su jų neštais dviem maišais ginklų nuvežė į ligoninę. Vienas ar abu partizanai buvę be sąmonės ir neperdavę įsakymo išgelbėtojams. (Vėliau juos abu sutikau, vienam amputavo koją, kitas irgi visam amžiui liko invalidu).

Išėjus su baltais raiščiais iš buv. milicijos nuovados, dar kartą paspaudžiau ranką savo lydotojui. (Vėliau jį retkarčiais sutikdavau Vilniuje, vis būdavau nusteintas jo reagavimu).

Didįjį „parabelių“ einu įsidėjęs į vidinį švarko kairįjį kišenį, patogiai pasiekiamą dešine ranka. Brauningas švarko dešiniame kišenyje. Kelnių kišeniuose šoviniai. Abu ginklai į vamzdžius įleistas šoviniais, tik su nuleistais saugikliais.

Einu Gedimino gatvę į savo namus — studentų bendrabutį Tauro gatvėje.

Sutikti pažįstami klausia, ką reiškia baltas raištis, raidės. Kiti nustemba, kad esu partizanas.

Sutiktieji lenkai žvilgčioja nemaloniai.

Vokiečių kariuomenė ir su baltais kaspinais vyrai visai nekreipia dėmesio.

Kai kurie skuba klausdami, kur gauti tuos raiščius. Abejoju, ar jie visi buvo partizanai: kai kurie atrodė per gerai pailsėję, švariai apsisukę, išėiginiais drabužiais.

Be nuotykių pasiekiu studentų bendrabutį.

Besirengdamas lipi laiptais į bendrabučio viršų, pastebiu studentą P., besivarantį į gatvę pažįstamą žydą iš universiteto choro. Juodu sustabdę klausiu, kas čia vyksta. P. piktai atsako, kad argi nežinau, jog visi žydai yra bolševikai ar bolševikų talkininkai, jie turi būti perduoti vokiečių saugumui, kurie žinos, kaip su tokiais pasielgti. Studentą P. klausiu, ką šitas kolega žydas jam ar lietuviams blogo padarė? Jis garsiai atsako, kad čia smulkmenos nesvarbu, svarbus pats faktas. Sakau, kad kaip tik man tokio fakto reikia, negalima visų žydų kaltinti, juo labiau teisti, neturint jokių duomenų. Sukilimą lietuviai suruošė išlaisvinimui, ne kitų pavergimui. Ir griežčiau pasakau, kad jis turi tuoj paleisti mano kolegą.

Tvirtai sudėtas blondinas P. žiūri į mane, nežinodamas, ką daryti. Prieinu prie jo arčiau, paimu jį už peties, prašau nesikarščiuoti. Jis dar kažką suniurna, apsisuka, nueina.

Už parankės paimu išsigandusį kolegą žydą (pavardę pamiršau), prašau jį atleisti už kai kurių pasikarščiavimus ir klausiu, kur jis nori eiti. Prašo, ar negalėtų užteiti į savo kambarį (gyveno tame pačiame bendrabuty) pasiimti kai kurių daiktų. Jį palydžiu į kambarį, pasiima kai ką į portfelį, jį palydžiu į gatvę. Patariu saugotis, aš nežinau, ką darys vokiečiai. Atsisveikiname, jie greitai nueina.

Apsisuku, greitai užlipu laiptais į savo kambarį. Jame nieko nėra.

Greitomis užvalgau, išgeriu arbatos.

Jaučiuosi išvargęs.

Noriu gulti į savo lovą, buvusią tiesiai prieš duris. Staiga pagalvoju. Dešinėje durų buvo spinta drabužiams ir kt., įmūryta sienoje. Už jos trečia mūsų kambaryje lova, dabar tuščia. Užrakinu duris. Iš drabužių spintos paimu antklodėlę, kiek drabužių. Juos sudedu savo lovoje, o pats atsiguliu buvusioje tuščioje lovoje, po pagalve pasidėjęs „parabelių“, ant kėdės pasikabinęs švarką su pistoletu kišenėje. Į duris įremini aukštieninką kėdę, kuri turi parvirsti, jei kas eitų į kambarį. Aš lengvai miegu, tikriausia pabūsciau.

Atsigulu. Užmiegu.

Pabundu saulei šviečiant. Nesu tikras, kuri diena. Tai ta pati diena, miegojau keletą trumpų valandų. Niekas nebandė įeiti. Nuimu kėdę nuo durų, perduodu guolį į savo lovą, palieku kaip anksčiau buvo. Tuoj išėjau į miestą.

Zaibiskas lietuvių sukilimas buvo pilnai pavykęs. Betgi jis dar neužtikrino lietuviams saugumo.

Įvairiopa kova vyko diena iš dienos visą laiką iki 1944 metų vasaros, kai pasitraukiau iš Vilniaus.

Vos išėjęs sužinojau, kad mieste yra pasiskelbę du „vyriausi lietuvių partizanų-sukilėlių vadai“. R. įsitaisęs spaustuvėje, jau atspausdinęs „išlaisvinimo ir valdžios“ atsisaukimus, juos iškabinėjęs įvairiose miesto vietose, net įdavęs radiofonui. Jį ir tuos atsisaukimus teko nuimti.

Kitas lietuvis pasiskelbė vyriausiu iš Dailės muziejaus, kurį užimti kaip tik buvau pasiuntęs partizanų. Jis vėliau Vilniaus lietuvių spaudoje paskelbė sukilimiskų atsiminimų.

Pasiekėjo, kad Vilniaus miesto ir Vilniaus srities vyriausiu valdytoju tapo tas pat doc. Ž., kuris mane buvo pasiūlęs vadovauti sukilimui. Jo pirmoji būstinė buvo Dailės muziejaus patalpose.

Tuoju nuvykau į ten pasižiūrėti. Per gausybę sargybinių vos galėjau pamatyti tą naujos lietuvių valdžios vyrą, kuris į visus šonus davinėjo įsakymus, siuntinėjo raštus, pranešimus.

Vilniaus lietuviai 1941 metų birželio 23 d. sukilimą įvykdė nepaprastai puikiai. Dabar, po 27 metų, rašydamas šiuos prisiminimus, manau, kad laimėta visų sukilime dalyvavusių lietuvių nepaprasta narsa, valia, ryžtingu ir staigiu veikimu, taip pat nemaža laime.

Lenkiuosi prieš lietuvių partizanus - sukilėlius Vilniuje, išsaugojusius savo sostinę nuo sunaikinimo, tvirtai suėmusius ją į savo rankas, Gedimino kalno pilį įkėlusius Lietuvos trispalvę.

Buvo stota į nelygią kovą: prieš keliasdešimt kartų gausesnį rusišką okupantą, apsisitaisius drausmingais, šarvuotais visų rūšių kariuomenės daliniais.

Prieš jį iššaukiančioje dvikovoje atstojosi lietuviai, net be ginklų. Ir laimėjo! Ar tai buvo karinis stebuklas, įvykdytas visos lietuvių tautos, kurios mažas dalis gyveno jų mylimoje sostinėje Vilniuje?

Iš tolimos ir artimos praeities Tavo sūnūs ir dukros te stiprybę semia, tegul veikia savo tautos garbei istorine tiesa tautos siekimų linkme, drąsa ir kartais net pasiaukojimu, remiantis ne kitais, bet pačiu savimi. Ne skaičiuje, bet valioje yra tikroji galybė.

1968 metų vasara.

Pabaiga.

"Labas. Ką tu čia nupiešei?".
"I do not understand Lithuanian".
"Why not?".
"My mummy does'nt want me to".

O ta mamytė - Montrealio lituanistinių kursų absolventė, žmona grynakraujo lietuvio, dar net buvusio studentų pirmininko.

Tokia emigrantinė tikrovė.

Toronto dienraštyje atvaizdas lietuvių poros, pristatytos čia lankiusiai Rose Kennedy. Taipogi, priede ilgas aprašymas. Mat atsilikusi vaiką turinti šeima ieškojo atspirties moteryje, kurios šeima tuo pačiu nelaiminga. Betgi nei iš pavardės, nei iš tėvų ir vaikų vardų, nei iš kitko nėra žymės, jog tai būtų lietuviai. Torontiečiams gi žinoma, kad tai kolonijos veikėjo dukra, o vyras uolus parapijos sportininkas.

Tokia emigrantinė tikrovė.

Paskelbta, kad Kanados ministras pirmininkas sutikęs apsilankyti Sovietų Sąjungoje. Gal gi ši kartą sulauksime mūsų bendruomenės vadovų akcijos, kai ji, išvien su kitom panašios padėties tautybėmis, viešai kreipsis į Prie-

re Elliot Trudeau jo prašydami Maskvoje priminti sovietinį kolonializmą.

Pasakykite kokius burtus naudoja čikagietis dailininkas Antanas Rūkštelė, kad "Tėviškės Žiburiai" nedrįsta spausdinti jo parodos kritikos, užsakytos iš kvalifikuoto asmens. Ar todėl, kad kritikuoti, nors ir prastai nuteptas gubas, nepatriotiška?

Mandrapypkis Povilainis "Tėviškės Žiburių" buhalteriu Mikolainiui: Lithuanians in Canada knygoje puslapį tikrai ne 360, kaip Propirščiuose rašiau, galvoj turėdamos gryną tekstą, bet 370 plius XX, be to šeši tušti, jau nebeskaitant viršelio ir aplanko. Atsiprašau taip sumenkinęs knygą.

Patylomis p. Mikolainiui: Povilainis knyga nepatenkintas ne tik, kad niekas nesiteikė iš anksto klausti jo orios nuomonės, bet kad ir jo gabi asmenybė bei dideli nuopelnai nebuvo aprašyti.

A. Povilainis V. Rasteniui: Statistikomis operuoja teismo įstaigos bei kiti biurokratai. Statistikos gali klysti, bet prie Nevėžio praleistos vaikystės išpūdziai nemeluoja.

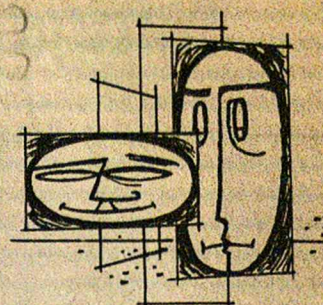

Vėjas — A. Lapšio

Kad likčiau neprisidėjęs prie tebesitęsiančio literatūrinio nuosmūgio, skubu pataisyti, jog praeitose Propirščiuose minėdamas Solženitsyną jokių būdu nesakiau, kad jo "Pirmoji Juosta" parašyta gerai. Nemanogalvaitai spręsti. Tikrumoje sakiau, kad jo knyga buvusi gerai anksčiau parašyta už Kuznecovo pasitraukimą iš Sovietijos. Taigi aš netiek nusmukęs.

Turėjau pastabų iš Philip Roth romano "Portnojaus Skundas", kurio herojus kenčia daugumoje lytiškas komplikacijas, išaugus per dvidešiojo žydų šeimoje. Pagalvojau, kad taip pat ar panašiai

KREIVI VEIDRODŽIAI

POLITECHNINIS APMOKYMAS NEATSITRAUKIANT NUO ŠEIMOS

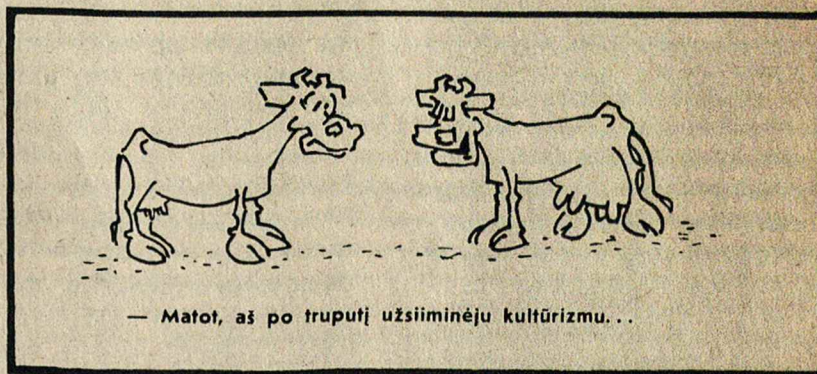
Sunku įsivaizduoti didesnį džiaugsmą: gavau butą naujame name.

Prie atskeldamas čia, nieko nemokėjau pats pasigaminti, o porą savaitę pagyvenęs šiame bute, galiausiai bet kuriam specialistui nosį nušluostyti:

- 1) įsigyti reikiamus instrumentus, puikiai sutalsiau čiaupus, — ne lašelis vandens neprisiveržta pro sujungimus;
- 2) tartum aukščiausios kategorijos tinkuotojas puikiai išmokau tinkuoti atprūpėjusias sienas;
- 3) su kaltu ir plaktuku rankose mikliai sutalsau spynas, o reikaliui prispyrus, vienoje duryse net naują spyną įdėjau;
- 4) tartum inžinierius-elektrikas orientuojuosi trifazių schemų labirintuose, nes teko taisyti ir perdaryti elektros jungiklius. Anksčiau, paspaudus vieną jungiklį, visuose kambariuose iš karto įsižiebavo visos lempos;
- 5) dabar man staliaus darbai — vienas juokas! Taip guviai obliuotų, kad net pačiam miela — štai ir langai užsidaro, ir durys sklandžiai varstosi.

Geras dalykas tas butas naujame name! Pats išitinkau, kad jis iš pagrindų pakeičia žmogų.

Pasidariai visų galų meistru. Dabar ne tik viską pats moku, bet ir kitus galiu pamokyti.

— Matot, aš po truputį užsiminėu kultūrizmą...

(IŠ "ŠLUOTOS")

SOCIALDEMOKRATAI VEIKIA

VOKIETIJOS LIETUVIŲ

SOCIALDEMOKRATŲ DRAUGIJOS SUVAŽIAVIMO IR SEMINARO PROGA

Pareiznyje išsidriekęs Bad Godesbergas iš tiesų yra Vakarų Vokietijos sostinės Bonnos priemiestis, jame susispietę daugelis užsienių diplomatų, eilė vyriausybinių įstaigų. Bad Godesberge taip pat yra ir Vokietijos Socialdemokratų partijos (SPD) vyriausioji būstinė, įsikūrusi sename barake. Tad vokiečių laikraštiniškai ir platesniųjų socialdemokratų sluoksniui SPD vadovybė dažnai populiariai ir vadinama tiesiog „die Barracke“ — baraku. Ir toji pravarde nebetariama kokia nors nikinamąja prasme, bet kasdieniškai, dalykiškai, kartais net su savotišku šiltu jausmu.

Tame pačiame Bad Godesberge prieš vienerius metus gimė ir kita socialdemokratiška organizacija — Vokietijos Lietuvių socialdemokratų draugija. Tiesa, steigiamasis lietuvių socialdemokratų susirinkimas įvyko ne barake — Barakas, tur būt, nė nežinojo apie savo ideologinių gimnazių susibūrimą, — bet pernelgę išpuolingiau skambančioje patalpoje: Annabergo pilyje, kurioje jau eilę metų veikia kun. Urdeš vadovaujamas baltiečių studentų bendrabutis.

Po metu

Beveik lygiai po vienerių metų, liepos 11-13 dienomis, Vokietijos Lietuvių Socialdemokratų Draugijos nariai ir prijaunantieji vėl susirinko Annabergo rūmuose.

Pirmieji metai bene kiekvienai organizacijai, matyt, neišvengiamai yra būriavimosi, organizavimosi, prieinamųjų veiklos būdų išieškojimo laikotarpis. VLSDD iš tiesų susiorganizavo, susikonsolidavo ir tam tikra prasme netgi sėkmingai išgyveno savąjį „kovos krikštą“, nes aktyviai reišėsi opozicijoje Lietuvių Bendruomenės vadovybei ir savo kandidatus statė praefais metais įvykusių rinkimų metu ir VLB Krašto taryba. Tarybom tepraėjo vienas VLSDD kandidatas — jos valdybos pirmininkas dr. V. J. Bylaitis. Tačiau VLSDD dėmesys ir nuodėris susirūpinimas bendruomeniškais problemomis nė kiek nėra atslūgęs, kas nedviprasmiškai išryškėjo ir šiame suvažiavime.

Atrodo, kad prieš metus pasiskirtąjį tikslą — Vokietijos lietuvių socialdemokratų suburti vieningam darbui — VLSDD pasiekė, aiškiai ir pabrėžtinai užimdamas savo vietą Vokietijos lietuvių visuomenėje. Tam tikra prasme ši Draugijos suvažiavimą galima laikyti ir atskaitiniu, parodžiusiu narių ir prijaunančiųjų polėkius, organizuotumą, pasiryžimą. Na, o kartu vykęs savivietos seminaras su referatais ir diskusijomis turėjo stiprinti suvažiavusiųjų ideologinius ir teorinius pagrindus konkretų visuomeninį darbą dirbanti.

Socializmo aušros beiškant

Pačią VLSDD tarybos pirmininko K. Dikšaitis, „nesame kokios politologijos, filosofijos ar sociologijos specialistai, todėl ir referatų temas tenka giliai išpačių pagrindinti“. Todėl, gal būt, neatsitiktinai jis savo skaitytosio referato temą pasirinko „Socializmo pradžios senovės Graikijoje ir vėliau“.

K. Dikšaitis klausytojams apibūdino Platono „Valstybės“ ir Aristotelio „Politikos“ nūrinę, kurios jau atpažinusios socialistinės visuomenės idėjas, nurodė, kad socialistinės mąstysenos užtikinama ir kituose senovės Graikijos autorių raštuose, pvz., Euehemere, Jambule, Aristofane. Perėjęs

prie senovės Romos, referentas išskėlė Romos plebejų, gladiatorių, vergų sukilimus, apsisąjūties Spartakui.

Socialistinius pradus K. Dikšaitis nurodė ir tokiuose senovės bendruomenėse, kaip esenacse, kurie Palestinoje savo religinėse bendrijose gyveno apie 150 m. prieš mūsų erą. Ir pirmieji krikščionys turėję visą eilę socialistiškų bruožų, netgi Naujojo įstatymo Apaštalių darbuose (2, 44-45) sakoma: „Bet visi, kurie tikėjo, laikėsi drauge ir turėjo viską bendrą. Jie parduodavo nekilnojamus ir kilnojamus turtus ir padalydavo, kas gauta, visiem, kaip kuriam reikėdavo“. O kai kurie Bažnyčios tėvai ir vėliau skelbė lygybę ir bendrą ūkininkavimą, kaip, pvz., 407 m. miręs Konstantinopolio patriarchas Chrysostomas.

Perėjęs į viduramžius, K. Dikšaitis nurodė į visą eilę bendruomenių, sąjūdžių ir religinių bendrijų, kurios skelbė ir dažnai vykdė socialistines idėjas. Pradedant V šimtmečio pelagijiečiais Anglijoje, einant per Balkanuose veikusių bogumilų, XII šimt. valdėnų sąjūdį, prasidėjusį Prancūzijoje, ir baigiant begardais Flandrijoje, visi šie sąjūdžiai savo pažiūrose ir pasirinktame gyvenimo būde turėjo socializmo pradų.

Gal būt, kai kurie referento teiginiai ir buvo truputį per drąsūs, nes juk ir laisviausiai suprantant socializmo sąvoką, labai jau sunku tokio, sakykime, Platono sampratinimus priskirti socialistiniams pradams. Platono valstybės modelis iš tikrųjų juk buvo labai antidemokratinis, maždaug aristokratinis, o jo siūlymai, kaip turėtų gyventi ir laikytis kariai, vargiai priskirtini prie socializmo pradų, tai greičiau jau buvo paprasčiausias kareivių taisyklės ir kareiviškos drausmės bei lavinimo statutas.

K. Dikšaitis paskaita buvo enciklopedinio pobūdžio, apėmusi maždaug įvadą to, ką galėtume gal pavadinti kursu socializmui pažinti. O norint su socializmu susipažinti „iš pagrindų“, ir šitoks enciklopedinis žinių bagažas neišvengiamai reikalingas.

Opozicijon išėjus

Vienas iš veikliausių, vėržiausių ir (pačia gerąja to žodžio prasme) neramiausių ne tik VLSDD veikėjų, bet, tur būt, ir apilamai Vokietijos lietuvių bene bus jaunios kartos atstovas Artūras Hermanas. Buvęs Vasario 16 gimnazijos auklėtinis, dabar Muenchene studijuojantis A. Hermanas VLSDD seminare kalbėjo apie „Socialdemokratų ir lietuvių bendruomenę“.

Pasak A. Hermano, Socialdemokratų draugija esanti neatskiriama susijusi su bendruomene, nes Draugija tiesiogiai iš tos bendruomenės išaugusi. Referento žodžiais: „Kai konservatyvumą linkusieji stiprino savo pozicijas, liberalų ir socialdemokratų kur-ne-kur užsilikę šulai vis daugiau izoliavosi nuo platesnės veiklos. Taip metu metais bendruomenės gyvenimą dominavo frontininkai ir jų pasekėjai. Jų darbas nebuvo lengvas, nes jį teko vieniems nešti, bet ilgai, nesant kritikos ir opozicijos, ir pas juos pasirodė senstančios, netolerantiškos ir išdidžios partijos simptomai“.

Toliau A. Hermanas nurodė, kad, išaugus naujai kartai, kuri, kaip paprastai, stojo prieš šabloniškumą ir nusistovėjimą, išryškėjo, jog bendruomenė pirmoje eilėje trūksta opozicijos. Ir, matyt, neatsitiktinai socializmo vaidmuo ir šiuo atveju atiteko socialdemokratams, nes taip jau įprasta,

kad socialistinis sąjūdis visur ten paprastai atsinaujina arba ir naujai įsigali, kur viena politinė srovė taip įsigali, kad siekia sau užglenžti minties, veiklos ir net teisybės monopolį.

Patyrimo troškulys

Ilgus metus VLB Krašto valdybą ir kitas Huetttenfeldo įstaigas valdantieji konservatyvieji, A. Hermano nuomone, yra įgavę daugiau patyrimo ir rutinos, ko kaip tik dar labai trūksta socialdemokratams. Reikia būti atsargiais ir visų savo kortų ant stalo nedėti, nes juk praeitų metų patirtis parodžiusi, kad konservatyvieji kaip tik pasisavino geriausiuosius opozicijos, taigi socialdemokratų planus ir projektus, kuriuos dabar skelbia savaisi. „Turime kaupti patyrimą ir dar kartą patyrimą“, tvirtino jaunasis referentas, ir jis konkrečiai siūlė dviem sėkti Huetttenfeldo įstaigų ir vadovybių darbą, stebėtojais dalyvauti posėdžiuose ir susirinkimuose, savo narius smulkiai informuoti apie einamuosius visuomeninius reikalus, tuos reikalus savo tarpe labai akylai diskutuoti, pagaliau išdirbti ir savo konkrečius planus ir projektus ateitai.

Iki ateinančių rinkimų į VLB organus VLSDD turi sustiprinti ir pajęgti rungtis prieš konservatyviusius. „Tiesiog nesąmonė porą mėnesių prieš rinkimus pradėti žmones įtikinėti, kai jie trejus metus nieko apie mus negirdi“, nurodė A. Hermanas. O opozicijoje esant, jokių būdu nereikia blokuotis su dešiniaisiais, nes toks balastas tegalys daugiau pakentėti, nei padėti. Tokia klaida buvusi padaryta pastaruosiuose rinkimuose, ir pasirodė, kaip puikiai konservatyvieji sau tik mokojo propagandistai išnaudoti sau. Tačiau A. Hermanas siūlė ir ateityje palaikyti artimą draugystę su liberalais ir nepriklausomais kandidatais, „nes jų siekiamai maždaug atitinka mūsų“.

Vieni į postus, kiti merdi

Itin apleistos esančios apylinkės, nes dabar veiklesnįjį veržiasi į Huetttenfeldo postus, o apylinkės merdi. Pastaruoju metu santykių tarp Huetttenfeldo valdybų ir apylinkių kiek pagerėjo socialdemokratų ir kitų nepatenkintųjų sukeltojo triukšmo dėka, tačiau ir ateityje reikia klibinti Huetttenfeldo duris ir išvirsti tikrais apylinkių interesų gynėjais. A. Hermanas konkrečiai siūlė, kad Huetttenfeldas, atseit, Krašto valdyba, kelis kartus per metus ruošų seminarus jaunimui, norinčiam aktyviai dirbti apylinkėse, „nes kaip gi kitaip paruošti jaunimą veiklai?“

Šiuo metu apylinkėse esantis didelis veikėjų trūkumas. Tą trūkumą socialdemokratų kai kur jau užpildė, bet ir į kitas apylinkes socialdemokratų ir bendraminčių turėtų aktyviai įsiliėti. O svarbiausia, esą, dirbti, veikti ir įtaigoti eilinius bendruomenės narius ir tuos lietuvių, kurie bendruomenei nepriklauso, ir stengtis juos įtraukti į lietuvišką veiklą.

„Atgal į liaudį“

Socialdemokratų yra gana gabi organizatoriai, moka kurti patraukti ir pakalbinti žmones, bet kaip tik jie yra įrinkyti į visokias komisijas ir valdybas ir tuo būdu tapo atitraukti nuo liaudies. Esąs pavojus, kad, iklimpe ir įtaigoti eilinius bendruomenės narius ir tuos lietuvių, kurie bendruomenei nepriklauso, ir stengtis juos įtraukti į lietuvišką veiklą.

A. Hermanas klausia: „Negi tik prieš rinkimus liaudį prisiminsime ir bandysime ją pritraukti skambiais šūkiuiais?“ Ir nurodo: „Čia šuo pakastas, čia ir yra nelaimė, kad, gavę titulus, davęsi esame linkę pamiršti, tarsi anie sulenkę bajorai“. Kol kas šito „kerinčio titulų traukimo“ socialdemokratų esą išvengė, tačiau kartais vis dėlto šmėkšteli tas pasididžiavimo šešelis, žemesniųjų nuvertinimas, nosies kėlimas.

„O dar tik metai, kaip susikūrėme!“ retoriškai pabrėžia kalbėtojas. Jis siūlo: „Eikime atgal į liaudį! Trankius atsisaukimus, skambius naujų organizacijų vardus, visokias rezoliucijas palikime konservatyviems, šioje srityje jie visada bus gagesni. Mūsų vieta yra tarp liaudies ir su liaudimi. Nežiūrėkime, kaip užhipnotizuoti, į Huetttenfeldą. Tegu anie ten dar trejis metus pratūno, o mes tuo tarpu turime sudominti lietuvių lietuviškąją veiklą ir bent apstabdyti nutautėjimą“.

Džiaukimės įvairumu

Referato pabaigoje A. Hermanas išskėlė būtiną reikalą į Socialdemokratų draugiją telti naujus narius ir bendraminčius. Ypač jaunimo tarpe tam esanti vešli dirva, nes jaunimas savaime yra kritiškas, o socializmas jam nesvetimas.

„Tad išvenkime jėgų skaldymo, nenusiminkime, jeigu visų savo tikslų neįstengime įgyvendinti, ir likime žmonėmis su visomis žmogiškomis savybėmis, nekelkime savęs per aukštai, bet ir nenusižeminkime. Išlaikykime humora, teisę kritikuoti ir būti kritikuojamais, draugiškumą. Juk visi mes lietuviai: smetonininkai ir komunistai, krikščionys ir ateistai. Ir džiaukimės tokį įvairumą matydami. Turėkime viltį, kad ši bendruomenė ras kelią į Lietuvą ir kalbą su lietuvišiais Lietuvoje“, referatą baigė Artūras Hermanas.

Artūro Hermano referatas iš tiesų buvo dinamiškas savo polėkais, jaunatviškai nuodėris, o bene svarbiausia — visiškai dalykiškas, atremtas į konkretų lietuvių bendruomenės gyvenimą Vokietijoje, išplaukiantis iš tų kasdieniškių rūpesčių ir buities problemų. Ypač būdingas yra A. Hermano išsūkis „Atsigrįžkime atgal į liaudį!“ ir jo nuoroda, kad ir Vokietijos lietuvių bendruomenėje viršūnės, valdybos, Huetttenfeldas, kaip jis kad išsireikšia, atseit, valdžia, yra atitrūkusios nuo pačių tų eilinių bendruomenės narių, nuo paprastų žmonių, nuo liaudies.

Tai iš tikrųjų nėra būdinga vien tik VLB. Tai bene bus kone visuotinė dabarties pasaulio liga. Ir visokių kairiųjų sąjūdžių reikiama kritika formaliai demokratinėms valstybėms kaip tik ir nurodo tą aplinkybę, kad valdantieji, nors ir teisingai demokratiškai ir savo postus išrinkti, per visokių instancijų gausumą ilgai nui atitrūksta nuo tos liaudies interesų. Miniatiūrinėje skalėje šitą diagnozę dabar A. Hermanas pritaikė ir Vokietijos lietuvių bendruomenei, teisingiau — jos valdomiesiems organams. Daugelis kitų, nepriklausomų duomenų šitą A. Hermano diagnozę patvirtina. O aplamai atrodo, kad ši liga nesiriboja vien tik Vokietija, kad ir kitų kraštų lietuviškuose telkiniuose yra atsiradęs ir vis giliau tarpekliis tarp visokių valdybų ir pačios liaudies, kurią tosių valdybų tariasi valdančios. Tačiau vis dėlto reikėjo jauno lietuvių socialdemokrato aistringai, bet ir aiškiai šitą įžvalgą viešai atskleisti.

Maskvos konsiliumas

VLSDD seminarui vadovavo Arminas Lipšys, kuris taip pat buvo ir trečiasis referentas, skaitęs temą „Vakarų Europos komunistų partijos ir Maskvos „konsiliumas““. A. Lipšys panagrino Italijos, Prancūzijos, Britanijos, Skandinavijos komunistų partijas, ypač atkreipdamas dėmesį į šitų Vakarų Europos kompartijų santykius su Maskva. Referentas nurodė, kad Sovietų Sąjungai ir dabar vis dar siekia vadovauti visam komunistiniam judėjimui pasaulyje, o tuo tarpu minėtosiose Vakarų Europos komunistinėse partijose pastebimos vis didėjančios savarankiško ir separatizmo tendencijos.

Tokios Vakarų Europos komunistinių partijų tendencijos, siekiančios nepriklausomumo nuo Maskvos, ypač išryškėjo seniai vykusiame komunistinių partijų su-

važiavime Maskvoje. Iš šių duomenų kalbėtojas priėjo išvados, kad pasauliniame komunistų judėjime šiuo metu yra išgalvėjęs nevieningumas.

Ryšiai su Lietuva

Atskirą vietą VLSDD seminare užėmė diskusijos ryšių su Lietuva klausimu. Didelę diskusijų dalį sudarė taktiniai klausimai, o apibendrinamai buvo prieita išvada, kad lietuviškoji visuomenė svetur pastaruoju metu skirstosi į dvi pagrindines grupes: vadinamuosius „valstybininkus“ ir „tautininkus“. Vadinamieji „tautininkai“ esą tie, kuriems pirmoje eilėje rūpi „t a u t i n i s“ lietuvių išlikimas tiek Lietuvoje, tiek ir išeivijoje.

Diskusijoje prieita išvados, kad ryšiai su kraštu išeivijai padeda sustabdyti nulietuvėjimą, ir svarstyta, kaip ryšius su Lietuva galima būtų praplėsti.

Ryšiai su Lietuvoje gyvenančių tautos kamieniu aplamai yra vienas pagrindinių Socialdemokratų draugijos rūpesčių. Juk neatsitiktinai ir Draugijos šūkiu yra parinkti Lietuvos revoliucinio judėjimo veterano ir ilgamečio Lietuvos Socialdemokratų partijos pirmininko Stepono Kairio žodžiai: „Visu veidu į Lietuvą!“ Be to, ir VLSDD Darbo gairėse įrašyta, kad Draugija, be kita ko, „užsiima ryšių su kraštu problematikos analize ir praktiškais pasiūlymais visuomenei“. O seminaro diskusijos šia tema kaip tik ir buvo vienas konkretus žingsnis pirmyn pasiskirtąjį linkmę.

Baigiant

Bene labiausiai džiuginantis faktas yra tai, kad VLSDD suvažiavimo-seminaro dalyvių daugumą sudarė jaunimas ir jaunesniosios kartos žmonės, o tai jau užtikrina Draugijos gyvastingumą ir ateitį. Seminaras dalyvavo socialdemokratinio pažūrų lietuvių ir iš kitų kraštų, VLSDD tarybos pirmininkas K. Dikšaitis nurodė, kad buvo tartasi su Anglijos lietuvių leiboristų grupės atstovu R. Baubliu dėl Vokietijos ir Anglijos lietuvių socialdemokratų koordinacinio apsiungimo. Arba bet kokių lietuvių socialdemokratų arba leiboristų organizacinę veiklą Anglijoje pastaraisiais metais, deja, nieko nebuvo girdėti. Todėl iš tikrųjų būtų labai gera, o ir pačiai Anglijos lietuviškajai visuomenei, be abejo, naudinga, jeigu demokratinio socializmo šalininkai ir toje karališkojo saloje veikliai susiorganizuotų ir, gal būt, federaciniais ryšiais apsiungtų su VLSDD.

Suvažiavimui-seminarui pasibaigus, lietuviams socialdemokratams iš Annabergo rūmų išvažiavus ir pasiskleidus po visą Vakarų Vokietiją, veikla, aišku, nesustingus iki sekančios susibūrimo. Eilė VLSDD narių priklauso Vokietijos Socialdemokratų partijai ir jos eilėse aktyviai darbuojasi. Daugumas Draugijos narių yra labai uoliai įsijungę į visuomeninį lietuvišką darbą pačioje bendruomenėje, VLSDD valdybos pirmininkas dr. V. J. Bylaitis yra ir Krašto tarybos narys, o daugelyje apylinkių veikliaisiais nariais kaip tik ir yra socialdemokratai.

Draugija itin rūpinasi jaunimu, nes jo nutautilmo klausimas iš tiesų yra opus. Daug rūpesčių kelia ir Vasario 16 gimnazija, kurios įvaizdis pačių Vokietijos lietuvių tarpe nėra labai teigiamas. Gimnazijos vadovybė skundžiasi, kad per mažą mokinių, o jų juk galėtų būti mažiausiai 150-200. Jautri visoms opoms lietuviškoms visuomeninėms ir kultūrinėms problemoms, VLSDD tad su rūpesčiu ir skausmu stebi ir gimnaziją, ieško būdų ir priemonių padėti jai išikapstyti iš dabartinės padėties.

O bene aktualiausia problema susumavo VLSDD tarybos pirmininkas K. Dikšaitis: „Darbo daug, mažą darbininkų“.

Benj. Kordušaitis

„EUROPOS LIETUVIS“

Reportažas iš Detroito

REPORTAŽAS IŠ DETROITO

Jau vėlyvas ruduo. Jau su tamsa į darbą ir su tamsa namo. Jau gausėja automobilių avarijos ir mažėja moterų prievartavimai. Žmogžudysčių jau daugiau iš meilės, negu apipilėmo tikslu. Kriminalas nemėgsta rudeninių su temų - šaltų, drėgnų ir ilgų. Kriminalas mėgsta sutemas vasaros vidury. Na, kai šios eilutės pasieks skaitytoją, jau bus prasidėjęs prieškalėdinis apspirkimo išprotėjimas ir tuomet visoki kišenvagių turės tikrą šienapūtę. Ne tūrio, tamsios gatvės, o šiltose primasilėse prekyvietėse, spalvotoms elektrinėms žvakelėms mirkčiojant ir angelukams giedant. Bet šitų malonumų dar truputį liktelkime.

Prieš mėnesį rašiau, kad tuoj minėsime Detroito Dramos mėgėjų sambūrio 20-metį ir Zuzanos Arlauskaitės-Mikšienės 80-tą gimtadienį. Ir kad pianistė Aldona Kepalaitė duos rečitalį. Viskas jau dabar praėity, tad ne pro šalį dar po keletą žodžių.

Zuzana Arlauskaitė ir Dramos mėgėjų sambūris atšventė spalio 25, Tarptautiniam Institute. Kultūros klubas ir šauliai patalkino. Scenoje buvo suvaidintas linksmas S. Lauciaus vienaveiksmis ir K. Inčičiaus pjesės apie Kudirką ištrauka. Jauna pianistė paskambino F. Chopino ir J.S. Bachopokūrinių. Vienas iš gerųjų aktorių padeklamavo Liudo Geros monologą. Programa buvo graški ir nuobodė. Vaidintojai geri ir labai gera pianistė. Po programos, pirma scenoje, o paskui vainikantis kava, organizacijų atstovai ir šiaip jautrūs žmonės, su dovanėlėmis ir be jų, sveikino Z. Arlauskaitę, dėkojo jai už šešias dešimtis metų scenoje visur ir dvi dešimtis Detroito. Žodžiu, buvo šilumos, buvo meilės. Ir vis dėlto buvo labai neįtaiku. Neįtaiku todėl, kad publikos nepasirinko nė trys šimto ketvirčiai. Reklamauta, garsintasi; prašyta visom įmanomom priemonėm buvo daugiau, negu būtina reikėjo.

Aldoną Kepalaitę pasikvietė LB kultūrinis skyrius. Savųjų dienraščių reporterius aprūpino amerikiečių spaudos (Niujorko ir Bostono dienraščių) atsiliepimų ištraukomis. Vieni jų turinį citavome, kiti šiaip apsakojome. Publika buvo dargi kviesta per radio valandėles, lapeliais prie bažnyčių durų. Rezultatai? Į koncertą-rečitalį Detroit Institute of Musical Art salen atėjo 58 žmonės ir 7 vaikai. Visi savi, anei vieno amerikiečio. O pianistė? Viena iš penkių mūsiškių Amerikoje geriausių. O programa - Brahmasas, Mozartas, Chopinas ir Debussy. O atlikimas, mūsiškių žinovų teigimu, puikiausias.

Vėl ir vėl ir vėl šaukiant reikia klausyti: kiek gi Detroito lietuvių? Kiek gi Detroito kultūringų lietuvių?

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba, beveik in corpore /tėruko vieno nario/, lapkričio 9 posėdyje Detroito priemiestyje, dr. Vytauto Majausko namuose. Sutikimas su vietiniais spaudos bei radio bendradarbiais buvo ten pat, pavakary. Čia paaiškėjo, kad vienas iš pagrindinių posėdžio punktų buvęs laisvojo pasaulio lietuvių antrąjį jaunimo kongreso rengimo klausimas. Apie tai su vietiniais žurnalistais PLB valdybos nariai gerą valandą kalbėjosi, atsakinėjo į klausimus, keitėsi nuomonėmis.

Antrasis jaunimo kongresas turi įvykti 1972 vasarą. Nors PLB jau norėtų siųlyti ir apytiksliai datą - liepos mėnesį, kad būtų galima suderinti su Tautinių šokių šventės laiku, ir, tikriausia, vietą - Čikagą, bet žada kreipti dėmesį į aplinkybes, į daugumos, o ypač į jaunimo, pageidavimus. Šiam kongresui ruošti, vadovauti, jo programą išpildyti būsiąs skatinamas pats jaunimas. PLB vadovybė ir šiaip vyresnieji padėsia tik prie techniško darbo, prie lėšų telkimo ir ten, kur jaunimas būtinai pagalbos pageidaus.

PLB vykd. vicepirmininkas dr. Antanas Butkus, susitikime su spauda pašnekesiui vadovavęs, pabrėžė, jog dabar labai laukiamos visų lietuvių sugestijos visais kongreso rengimo klausimais. Pasiskaitę spaudoje bei susirinkimuose prašė nedelsiant, maždaug sekančių trijų mėnesių laike, nes PLB valdybos posėdžių sekanti sesija būsianti 1970 m. kovo mėnesį ir tuomet būsiančios kongresui numatytos visos pagrindinės gairės.

Du dalykai bus atlikti Lietuvių namuose vienu ypu gruodžio 7. Kaip jau esu čia užsiminęs pereitą kartą, tą dieną Dloco valdyba ruošia buv. prezidento Aleksandro Stulginskio paminėjimą. Programoje: teisininko ir spaudos bendradarbio Petro Stravinskio paskaita, jaunimo atliekama meninė programėlė ir bendros vaishės. Visa tai - viršutinėje, didžiojoje salėje, ir prasidės 12 val.

Maždaug tuo pačiu laiku, žemutinėje salėje, bus atidaryta dailininko Rimco Laniausko tapybos darbų paroda. Na, reikia manyti, parodą oficialiai kas nors atidarys 15 minučių anksčiau, o apžiūrinėti jau bus galima pradėti ir pusvalandžiu, ir valanda prieš tai. Tokių dalykų jau esame ne kartą čia turėję. Kai dėl kitiko pobūdžio dvių svarbių visuomeninių ar kultūrinių įvykių susikirtimo tame pačiame laike aš stojuosi prieš tai, meno parodos sutapdinimą su kitu pobūviu laikau tik sveikintinu dalyku. Tokia proga publika ne tik iš kits kito nepavagiama, bet jos dar vieniems ir kitiems prisideda. Atėję į minėjimą, kuriems paroda tik antraeilis dalykas, užsuks ir į ją; o ne vienas tik parodos lankytojas, apžiūrėjęs, į didžiąją salę nueis.

Kada šimet bus prieškalėdinis pobūvis mažamečiams lietuviukams, dar šandien nežinau. Tik, į lituanistinę mokyklą užsukęs, matau, "aktorai" jau grupuojasi, prasidėję repetitijos. O kas gražiausia, tai kad šių Kalėdų vaikų pobūviui veikalėlių parašė buvusi šeštadieninės mokyklos lankytoja, dabar antrametė universiteto studentė. Turiu to veikaluko egzempliorių. Perskaičiau. Kitas vietas ir po du - tris kartus. Jis visiškai neblogas: yra fabula, yra intriga, būrelis spalvingų veikėjų. Tuo tarpu autorės pavadė dar neišduosiu.

Trečiasis Lietuvių Žurnalistų Sąjungos biuletenio PRANEŠĖJO numeris, kai šios eilutės rašomos, jau baigiamas spausdinti. Šį kartą, dvigubai didesnis, taigi 16 puslapių. Nedelsiant jis bus išsiuntinėtas beveik 300 "prenumeratorių", tai yra laikraščių redakcijoms bei visiems tiems kolegoms, kurių adresai mums yra žinomi. Reikia manyti, jog šitas numeris daugiau dėmesio sulauks, ir daugiau diskusijų sukels, negu antrasis. Tas buvo išleistas per vidurvasario karščius, tai gal todėl tiek komentarų tesulaukė. Ne pagyrimų LŽS centro valdyba laukia, o nori išjudinti spaudos darbuotojus, suorganizuoti juos, sukelti jų tarpe diskusijas.

Reikėjo ateiti pas mus Vladai Šlaitui prieš dvi ir prieš tris savaites ir padeklamuoti: Gera gulėti upės dugne: taip guli sau nugarimzdes visas į upės dumblą, taip guli ir galvoji, kad giliau jau nebėr kur grimsti, ir taip gera žinot, kad labiau apgailėtino nėr žmogaus visame pasaulyje.

Reikėjo ateiti pas mus Vladai Šlaitui prieš dvi ir prieš tris savaites ir padeklamuoti: Gera gulėti upės dugne: taip guli sau nugarimzdes visas į upės dumblą, taip guli ir galvoji, kad giliau jau nebėr kur grimsti, ir taip gera žinot, kad labiau apgailėtino nėr žmogaus visame pasaulyje.

Reikėjo ateiti pas mus Vladai Šlaitui prieš dvi ir prieš tris savaites ir padeklamuoti: Gera gulėti upės dugne: taip guli sau nugarimzdes visas į upės dumblą, taip guli ir galvoji, kad giliau jau nebėr kur grimsti, ir taip gera žinot, kad labiau apgailėtino nėr žmogaus visame pasaulyje.

Reikėjo ateiti pas mus Vladai Šlaitui prieš dvi ir prieš tris savaites ir padeklamuoti: Gera gulėti upės dugne: taip guli sau nugarimzdes visas į upės dumblą, taip guli ir galvoji, kad giliau jau nebėr kur grimsti, ir taip gera žinot, kad labiau apgailėtino nėr žmogaus visame pasaulyje.

Kuo ne valandą ištvėręs, jis baigė "Agonų gaisro" rinkinio 21-22 puslapiais. Ten pati pabaiga, kaip žino tie, kurie minimą rinkinį įsigijo, skamba:

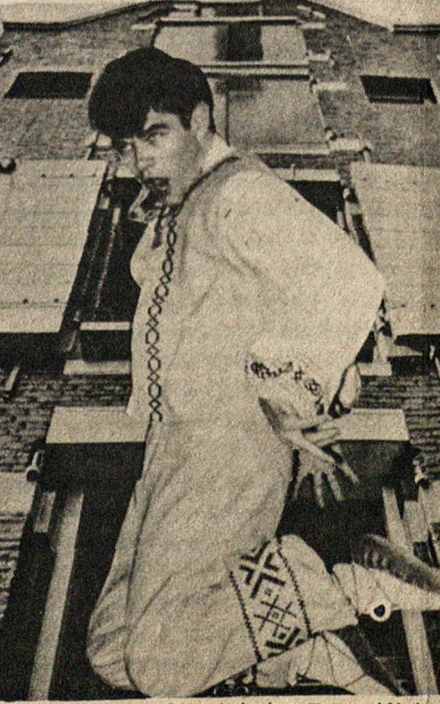
Ir užtai aš tvirtinu, kad ankstyvoj vaikystėj, aš turėjau mielą ir apčiuopiamą Dievą savo širdžiu kėje.

O, Dievulėli tu mano! Šitaip aš jį vadinau, ir jisai niekados nepalikdavo man neprieinamas ir nepasiekiamas.

Tai, kas liečia mane, lygiai liečia visus, kurie gimė iš moteriškos. O, kaip man gaila visų poetų, kuriuos vieną po kito sutraiskino gyvenimo ratai.

Vladą Šlaitą Detroito šimtinė su truputiu ilgai prisimins. Ir, reikia manyti, apie Detroitą paliks geresnės nuomonės Vladas Šlaitas negu, sakysime, Aldona Kepalaitė.

Alfonsas Nakas

Baltijos ansamblio šokėjas E. Puodžiukas, šoka "Oželį". (Nuotrauka patepta praėjusiam nr. ne prie aprašymo).

Taupyk ir skolinkis

MOKA

5½% už depositus
6% už sėrus (numatoma)
7% už 1 m. term. dep.
7¼% už 2 m. term. dep.

IMA

8% už mortgicijus
8% už asm. paskolas

PIRMUTINIAME IR DIDŽIAUSIAIAME TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

Kapitalas virš trijų su puse milijonų dolerių

ASM. PASKOLAS duodame iki \$5.000 ir MORTGICIJUS pagal valdžios nustatytą normą -- 66% įkainuoto turto. VISŲ NARIŲ GYVYBĖ apdrausta santaupu dydyje, bet ne daugiau \$2.000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$5.000.

KASOS VALANDOS: kasdien nuo 10 val. iki 3 val. p. p., išskyrus sekmadienius. Pirmadienį ir penktadienį vakarais nuo 4 val. 30 min. iki 8 val. 30 min. Šeštadieniais nuo 9 val. iki 1 val. p. p. (liepos ir rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta).

BUSTINE: Lietuvių Namai -- 1129 Dundas Street West, Toronto 3, Ontario. Telefonas LE 2-8723

ĮVAIRŲS SIUNTINIAI IR DOVANOS

Įvairios sudėties maisto siuntiniai, automobiliams motorai ir padangos, motociklai, dviračiai, sraibiamosios mašinos, siu vamosios mašinos, televizijos priimtuvai, transistoriniai radijo aparatai, laikrodžiai, kilimai ir baldai.

Maisto siuntinių svoris neribotas.

Be to, siunčiame Jūsų sudarytus ir apdraustus įvairius siuntinius iki 19% svarų gryno svorio.

Turime naujus iliustruotus katalogus, kuriuose yra smulkūs aprašymai ir paaiškinimai. Pažymėtos kainos yra galutinės.

Taip pat persiunčiame pinigų, už kuriuos gavėjas gali nusipirkti įvairių prekių specialiose dolerinėse krautuvėse.

- Turime pardavimui įvairių medžiagų ir kitų prekių.
- Gyveną ne Toronte, prašomi savo sudarytus siuntinius bei užsakymus siųsti mums paštu ar ekspreisu. Apmokėsite gavę mūsų pranešimą.
- Sąžiningai ir greitai patarnaujame.
- Jeigu turima neaiškumų, prašome klausyti, - telefonu bei rašyti, mielai paaiškinsime ir duosime patarimą.
- Mūsų įstaiga labai daug patarnavo ir pasirodusi patarnauti ateityje.

LIETUVIŲ ĮSTAIGA
BALTIC EXPORTING CO.
480 RONCESVALLES AVE. TORONTO 3, ONT.
Telefonas LE 1-3098
Savininkai A. ir S. KALUZA

SUTUOKTUVĖS TORONTE

Lapkričio 8 d. Šv. Jono parapijos bažnyčioje buvo sutuokti L. Sergautytė su R. Norton.

Sutuokė kun. P. Ažubalis, sol. V. Verikaitis. Vakare vaišės buv vieno restorano Bloor W. salėje. Svečių buvo apie 200. Gauta daug sveikinimų, pasakyta artimųjų giminių kalbų. Visiems gerą įspūdį padarė sveikinimas dešimtmečio broliuko, Vilniaus lietuvių kalba, kuris gailėjo sesutės netekęs.

Jaunavedžiai po vestuvinių kelionių išvyko į Miami.

Jaunoji L. Sergautytė yra dukterė agronomės ir leitenanto lakūno Sergaičių.

Šia proga, malonu pastebėti, kad p.p. Sergaičiai išaugino 4 vaikus ir, kad Sergaičiai liko visad kuklūs aukštaitai - panevėžiečiai, nors dėka Broniaus sumanumo, materialiniai - verslo reikaluose jau artėja, kaip spėjama, prie 1-mo milijono.

J.K.

Dr. B. NAUJALIS natūralaus gydymo sveikatos klinika (metus giles gydymo mokslą ir praktiką atlikęs įvairiose ligoninėse) pilnai veikia ir priima pacientus nuo 9 val. ryto iki 5 val. vak., 460 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont., Tel. LE 3-8908.

Be to, kas neįsigijote lietuvių kniobeje Dr. Naujaliai išleistas knygos - kaip apsisaugoti nuo širdies priepuolio, tai prisitūnus 2 dolerius gaukite paštu knygelę "Pažink savo širdį ir padėk jai".

SEKA TURTUS

Prisikėlimo parapijos biuletenyje rodomas nepasitenkinimas kai kurių parapijiečių neduosnumu. Rašoma, jog vieno iš jų, išmokėto \$45-50,000 vertės namo savininko, kuris, be to, turi l metų senumo automobilį, vasarnamį prie ežero, 17 pėdų laivą su 50 hp motoru ir 3 medžioklinius šautuvus, kelių metų aukos: 1964 m. jis aukojo \$3.00, 1965 m. \$17.50, 1966 m. - nieko, 1967 m. - nieko, 1968 m. - \$5.05 ir šiais 1969 m. - \$0.25.

Matoma, ne vien tik kredito biurai skaituoja žmonių turtus. /a

Akademikų draugija paruošė sąranką, kuriame išvardyti paskaitininkai ir jų temos. Trumpoje įžangoje rašoma:

Ilgai jautus stoka labiau intelektualinio gyvenimo Toronto lietuvių kolonijoje, 1963 metais buvo įsteigta Akademikų /alumnių/ draugija, užsibrėžusi ruošti viešus vakarus mokslo, meno bei visuomeninėms temoms, visuotiniams ir lietuviškais klausimais. Taip šešių metų laikotarpyje įvyko 32 paskaitos ir dvi dailės parodos.

Paskaitininkais yra kviečiami asmenys daugumoje iš kitų vietovių, tokiu būdu sudarant progą lietuviškąsias as-

menybes pažinti ne vien tik spausdintame žodyje. Temų pasirinkimas yra paliekamas kalbėtojams - prielaida, jog klausytojams yra žingeidu visa.

Paprastai šeštadienio vakarais kas mėnesį ruošiamose paskaitose klausytojų atsilanko tarp 40 ir 80, gi iš viso draugijos įvykiais naudojasi apie 120 žmonių auditorija įvairi amžiumi, užsiėmimu bei profesija.

Sekanti draugijos rengiama vieša paskaita bus gruodžio 9 d., šeštadienį 8 val. Prisikėlimo salės muzikos kambaryje. Kalbės geologė dr. Rimšaitė iš Ottawos tema "Nuo mėnulio iki žemės gelmių". Tiktumasi užgirsti apie mėnulio uolų radinius.

● Valteris Skilandziūnas jau senokai serga Riverdale ligoninės VII auge, 33-ame kambaryje. Leonardas Marcinėnas gydosi Lyndhurst Lodge.

● "Birbynės" - "Gintaro" sambūriali Toronto lituanistikos seminaras gruodžio 7, sekmadienį, 4 v.p.p. Prisikėlimo salėje rengia koncertą "Gintaro" sambūris atvyksta iš Montrelio su pilnu lietuviškų instrumentų orkestru.

● N. Metu iškilmingą sutikimą rengia ir lietuvių radijo programa "Tėvynės prisiminimai" Town a. Country Palace salėje. Programos vedėjo telefonas - 534-1274.

LONDON, ONT.

"Baltijos" ansamblio dalyviai turėjo maloną iškilią šeštadienį, lapkričio mėn. 8 d. Tuoju po lietuviškos šeštadieninės mokyklos pamokų, apie 12 v., visas "Baltijos" ansamblis su privačiomis mašinomis nuvyko pas p.p. Valaičius į ūkį, kuris randasi Mount Bridges, apie 20 mylių nuo Londono.

Gal didžiausias šios iškilos organizatorius buvo Edukas Puodžiukas. Edukas yra mūsų "Baltijos" ilgametis dalyvis. Būdamas medicinos fakulteto trečio kurso studentas, jis atranda laiko ir sąžiningai lanko ansamblio repetitijas. Šiuo laiku jis yra vienas iš seniausių ansamblio dalyvių. "Aš prisimenu kiek man daug pasitenkinimo davė lietuviškas tautinis šokis ir gaudus šio ansamblio bendradarbiavimas, todėl aš stengiuosi, kad jaunieji mūsų ansamblio dalyviai pajustų tai ką aš jaučiau ir dabar jaučiu būdamas šios

grupės narys", Edukas yra išsireiškęs. Būdamas torontieškas, Edukas yra daug kartų atvykęs virš 100 mylių ir niekad neįmanavo. Laikė egzaminų Edukas yra išsireiškęs: "Gerai repetitijos, reikia duoti galvai pailsėti ir kojoms padirbėti". Malonu, kad mūsų studentijos tarpe atsiranda tokie jaunuoliai, kuriems ne vien tik vyno ir sūrio pokyliai malonumą sudaro.

Ponai Valaičiai tikrai širdingai priėmė mūsų ansamblio dalyvius. Didžiausias kalamutas ir visoki skanėsi smarkiai mažėjo, kai mūsų jaunieji pradėjo malšinti savo alkį. Ponai Valaičiai yra nuširdūs "Baltijos" ansamblio rėmėjai. Jie augina penkis vaikus ir šiuo laiku visi penki vaikai dalyvauja ansamblyje. Trys iš jų dalyvauja mūsų didžiojoje grupėje, o du jaunojoje tautinių šokių grupėje. Visi penki dainuoja ansamblio chore. "Tas auksinis mūsų an-

samblis, tai gi geriausia vieta mūsų jaunimui", p. Valaitis yra išsireiškęs. Savo šitiki nimą p. Valaitis visiems parodo, nuosirdžiai materialiai ir moraliai remdamas šį ansamblį. Tai jau ne pirmas kartas, kad "Baltija" viešėjo p.p. Valaičių ūkyje. Dar nėra buvę nė vieno "Baltijos" ansamblio pobūvio, kad p.p. Valaičiai nebūtų prisitūnę vienas ar du kalakutus. Malonu paminėti, kad Londone yra ir daugiau tėvų, kurie nuosirdžiai padeda mūsų ansambliai.

Skaniai pasivaikšinęs jaunimas išėjo į lauką pasidžiaugti gražiąja rudens gamta, kuri buvo pačiame savo grožyje. Vyras suorganizavo futbolo žaidimą, o mergaitės sugrįžusios į kambarį ir susėdusios dainavo lietuviškas dainas.

Bet kai visi geri dalykai turi prieiti prie galo, taip ir ansamblio iškila. Pavalgę vakarienę ir padėkoję šeimininkams, ansambličiai pradėjo važiuoti į namus.

B.A.

HAMILTON

Geriausia taupyti ir skolintis tik Hamiltono lietuvių

KREDITO KOOPERATYVE "TALKA"

21 Main Street East, Room 203, tel. 528-0511.

Nemokamas gyvybės ir asm. paskolų draudimas
Nemokamas pilnas ūkių pataravimas
Parduodame American Travelers ūkius ir money orderius
Užtikrintas indėlių saugumas
Kapitalas virš \$1,600,000.00

Darbo valandos:
Pirm. 9.30-5 v.p.p.
Antr. 9.30-5 v.p.p.
Treč. 9.30-5 v.p.p.
Ketv. 9.30-5 v.p.p.
Penkt. 9.30-5 v.p.p.
Šešt. 9-1 v.p.p.

MOKAME UŽ:

Depozitus 5 %
Šėrus 5 %
Už vienu metų indėlius 8 %
SKOLINAME:
Asmenines paskolas iš 10 %
Nekiln. turto paskolas iš 9 %

Liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta.

● K. L. B. Hamiltono Apylinkės Valdyba pakartotinai šaukia visuotinę apylinkės lietuvių susirinkimą, kuris įvyks š. m. lapkričio mėn. 30 d. /sekmadienį/ 4 val. vakaro, Aušros Vartų parapijos salėje. Numatyta sekanti dienotvarkė:

1. Susirinkimo atidarymas
 2. Prezidiumo sudarymas
 3. Praeito susirinkimo protokolo skaitymas
 4. Valdybos p-ko pranešimas
 5. Kasininko pranešimas
 6. Tautos Fondo pranešimas
 7. Revizijos komisijos pranešimas
 8. Diskusijos dėl pranešimų
 9. Rinkiminės komisijos sudarymas
 10. Klausimai - sumanymai
 11. Susirinkimo uždarymas
- Susirinkimas įvyks punktualiai. Apylinkės Valdyba

● SIA 72 kuopos metinis susirinkimas bus š. m. gruodžio 6 d. 7 val. vak. naujoje p.p. Pulianauskų patalpose 115 Delmer Dr.

Visus narius kviečiame dalyvauti susirinkime, nes bus renkama nauja kuopos valdyba 1970 metams.

Kuopos Valdyba

HAMILTONO LIET. MEDŽ. IR ŽŪKLAUTOJŲ KLUBO ŽINIOS

Spalio mėn. 18 d. klubas pravedė mežojo kalibro /22/ šaudymo varžybas. Pirmą vietą laimėjo A. Buinis, 2-rą - J. Mačiukas, 3-čią - V. Verbickas.

Spalio mėn. 19 d. buvo prarvestos molinių balandžių varžybos. 1-mą vietą laimėjo V. Verbickas, 2-rą R. Svilas ir 3-čią A. Stasevičius.

Handicap varžybose 1-mą vietą laimėjo R. Svilas, 2-rą V. Verbickas ir 3-čią A. Stasevičius.

Tarpklubinės varžybos įvyko spalio mėn. 26 d. Pereinamąją taurę laimėjo Toronto Vyties penketukas, numušdamas 408 molinius balandžius, Hamiltono klubas liko antroje vietoje su 406.

Individualiai geriausiai sušaudė: A. Zaleskis /Vytis/ 90, A. Šimkevičius /Hum/ 87 ir E. Kuchalskis /Vytis/ 86.

Laimėjimams taurės bus teiktos žuikių baliaus metu, kuris įvyks 1970 sausio mėn. 24 d. Jaunimo Centro salėje.

Gruodžio mėn. 7 d. klubo šaudykloje įvyks "Kalakutų" šaudymas, kuris tęsis iki sutemų.

Klubo valdyba dėkoja Toronto Putvio šaulių kuopai už 50 dolerių auką, kuri bus panaudota šaudyklos pagerinimui.

Klubo Valdyba

Ottawa, Ont.

OTTAWOS "ŽILVITIS" LAUDIES MENO FESTIVALYJE NAUJOJE ŠKOTIJOJE.

Spalio 18 d. Port Hawkesbury, Cape Breton, N.S., įvyko liaudies meno festivalis. Festivalio pagrindinė programos dalis buvo škotų šokiai, dainos ir škotiška vamzdžių muzika. Programoje dalyvavo 12 grupių, tarp kurių buvo svečiai iš Wisconsin, J.A.V., Newfoundland ir Ontario provincijų. Ontario dalyvius iš Ottawos ir Toronto sponseriavo Ontario ir Kanados Folk Arts Council ir Ontario Švietimo Departas-

mentas, kurie apmokėjo dalyvių kelionę lėktuvu. Ottawą atstovavo lietuvių studentų šokių grupė "Žilvitis" parinkta Ottawos Folk Arts Council, kuriame iš lietuvių yra dr. M. Ramūnienė. "Žilvitis" aktyviai dalyvavo Kanados šimtmečio minėjimo programose 1967 m. Ottawoje ir taip pat eilėje Ottawoje suruoštų etninio meno koncertų suruoštų pereiniais ir šiais metais.

Cape Breton yra gana nuošalus rajonas prie Atlanto /sala pylimu sujungta su žemynu/, kuris savo laiką buvo garsus anglių kasyklomis. Gy-

OTTAWOS TAUTINIŲ ŠOKIŲ GRUPĖS

"ŽILVITIS" ŠOKĖJAI OTTAWOS

AERODROME RENGIASI IŠSKRESTI

LIAUDIES MENO FESTIVALI PORT

HAWKESBURY, CAPE BRETON,

NOVA SCOTIA.

ventojai yra škotų kilmės, mėgsta ir laikosi škotų tradicijų. Privatus Gaelic College of Celtic Folk Arts yra vienintelė tokia institucija Šiaurės Amerikoje. Lietuvių tautiniai šokiai ir tautiniai rūbai čia buvo naujiena ir sukėlė didelio susidomėjimo ir daug asmeninių pagyrimų. "Cape Breton Post", 1969 spalio 25 tarp kitko rašė: "Žilviti" lietuviai šokėjai iš Ottawos, apsirengę spalvingais tautiniais lietuviškais kostiumais, atliko du šokius. Pirmas /Kepurinė/ buvo žavus ir graingas, antras /Grandinė/ buvo alegorija apie jaunąją ir keturias merginas, kuri baigiasi tuo, kad jis liekasi vienas. Buvo didelis malonumas stebėti juos šokant."

Festivalyje dalyvavo Joana Paulionytė, grupės vedėja, Milda Danytė, Irena Danytė, Dalia Presheponkaitė, Terešė Ramūnaitė, Ligija Tchornickaitė, Petras Butvietas ir grupės palydovė S. Balsevičienė.

Festivalio patronų tarpe buvo federalinės valdžios ministras A. J. MacEachen, Nova Scotia švietimo ministras G. J. Doucet, kuris atidarė festivalį, senatorius E. W. Urquhart. Rengėjai ir spauda skaitė, kad festivalis ypatingai gerai pavyko. Erdvi, moderniška salė Port Hawkesbury buvo perpildyta stoviniiais. Taip pat šeštadienį ir sekmadienį programos dalyviai aplankė keletą Cape Breton vietovių, kur išplūd trumpas programmas. Į koncertą buvo atvažiuavusių ir lietuvių, gyvenančių Sydney, N.S., mieste, apie 90 mylių nuo Port Hawkesbury.

"Žilviti" šokėjams kelionė lėktuvais, koncertas, važinėjimas po Cape Breton ir lankymas muziejų ir kasyklų, paliko daug malonių įspūdžių.

Dns.

GREIČIAU... PIGIAU... GERIAU...

IR TIKRAI PADĖSITE SAVO ARTIMESIEMS

UŽSAKYDAMI SIUNTINI PER

BALTIC STORES LTD

(Z. JURAS)

421 HACKNEY ROAD, LONDON, E.2. ENGLAND

Telephone: 01-739 8734

Šį rudeni siūlome 3 dovanų siuntinius sudarytus iš tokių dalykų, kas labiausiai reikalinga ir naudinga Lietuvoje.

RUDENINIS (1) 1969.

3 jarda vilnones veltūro medžiagos vyriškam arba moteriškam paltui, 3 1/2 jardo puikios kostiuminės angliškos vilnones medžiagos vyriškam arba moteriškam kostiumui, 2 jarda crimplene medžiagos puikiai suknelei, vyriškas arba moteriškas aukštos rūšies megztukas, išelginiai nailono marškiniai arba blyuskutė, 1 pora vyriškų arba moteriškų kojinių (vilninių arba nailoninių), 20 geriausių rūšių cigarečių. Kaina \$ 100.

RUDENINIS (2) 1969.

Nailoninis itališkas vyriškas arba moteriškas lietauspalis, 3 1/2 jardo vilnones angliškos kostiuminės medžiagos, 2 1/2 jardo vilnones moteriškai suknelei medžiagos, 1 gelėta arba ornamentais vilnė skarelė, 1 vyriškas arba moteriškas megztukas, 1 kaklaraištis arba dešė šokoladinių saldinių, 2 šilkinės arba nailoninės skarelės. Kaina \$ 100.

MAISTO SIUNTINYS 1969.

6 sv. geriausių kanadiškų miltų, 1/2 sv. arbatos, 1 sv. kavos, 2 sv. ryžių, 1/4 sv. pipirų, 1/4 sv. bakpos lapų, 1/2 sv. geriamo šokolado, 1 dėžutė nescafes, 2 sv. geriausių kaulinių taukų, 1 dėžė šokoladinių saldinių. Kaina \$ 35.00.

- I kiekvieną rėbų siuntinį galima dėti šiuos labai naudingus ir pageldajamus dalykus Lietuvoje: Nailoniniai lietauspaliai \$11.00, geriausios rūšies vilnones skarelės \$5.00, nailoninės kojines \$2.00, nailoniniai marškiniai \$9.00.
- Taip pat primame užsakymus auto mašinoms, motociklams, dviračiams, televizijos aparatams, šaldytuvams ir t.t.
- Musu sėskaitos suteikia Jums teisę gauti mokesčių mokesčių sumažinimą.
- Kiekvieno siuntinio pristatymas yra garantuotas.

JOE'S BUTCHER & GROCERY

LAURINAITIS JUOZAS

TEL: 524-0209

1918 Frontenac Street, Montreal, P.Q.

MONTREAL

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS GIRDIMAS KAS ŠEŠTADIENIS PER **CFMB** STOTI BANGA 1410, 10:00 VALANDĄ VAKARO Programos vedėjas L. Stankevičius TEL. 669-8834.

MIKE'S TEXACO SERVICE STATION
601 St. John Road
POINTE CLAIRE, QUE.
(M. RUTKAUSKO)
• Atliekame prabėgimo ir kapitalinio auto-mašinų darbus.
• Taip pat patarnavimas gazolinui, alyvai, padangomis ir kt.
• Tikslai keliolika minučių iš Montrealio greitkelio Nr.40 arba Nr. 20. Atvažiuo neapsiriksiti!

LaSalle Radio Taxi SKAMBINKITE iš visų vietų LaSalleje. TEL. 366-8300
Savininkas Alfonsas Viskantas.
SPECIALIOS KAINOS:
• Krikštynoms, vestuvėms ir laidotuvėms.
• I tolimesnes užmiesčio ir kito miesto vietas.

LaSalle Auto Specialist Reg'd. TEL: garažo 366-0500 namų - 366-4203
TAISAU IR DAŽAU AUTO-MAŠINAS.
7717 RUE GEORGE LASALLE, P.Q. SAV. G. DESROCHERS.
(Priešais NL redakciją)

Universal Cleaners & Tailors
B. KIRSTUKAS
TEL. 769-2941.
239 FOURTH AVENUE (at Wellington St.)
Valau ir taisau vyriškus ir moteriškus drabužius. Siuvu naujus, pagal užsakymus, vyriškus paltus, kostiumus ir kelnes. Aukštos kokybės medžiagos.

Windsor Valome visokius drabužius, langų užuolaidas, lovų užtiesalus, antklodes, karpetas, sopkas ir visą kitą namų apyvoką.
DRY CLEANERS & DYERS CO. LTD.
1205 CHURCH AVENUE, VERDUN, P.Q.
Tel. 768-6679.
Windsor yra moderni valykla, turinti 20 metų patirtį šiam darbe. Turinti naujai įrengtą moderniausią drabužių apsaugą (storage) ir greitą patarnavimą.
Savininkai: A. Kersys, P. Petrulis, P. Kuršulis, A. Greibus.

Baltic Woodwork Co. TEL. 366-3884
K. KIAUSAS ir J. ŠIAUCIULIS
547 Lafleur Ave., LaSalle (650) P.Q.
Daromos įvairios durys, langai, virtuvės kabinetai ir kiti įvairūs medžio dirbiniai.

BELLAZZI-LAMY INC. TEL. 366-6941
BOIS DE CONSTRUCTION BUILDING MATERIALS
7882 BLVD. CHAMPLAIN coin šiame Ave., LaSalle
[VAIRI MEDŽIO STATYBINE MEDŽIAGA: Durys, langų remai, izoliacija, Ten - Test, Masonite, statybinis popieris, cementas, B.P. išdirbiniai, cementas ir kt.]

KELEIVIS
536 Broadway, So. Boston, Mass. 02127 USA.
Ašku, esate girdeje, kad tai laikraštis, kuris jau eina 62-sius metus. Jį vieni giria, kiti peikia, bet visi jį mėgsta skaityti. Kodėl?
Todėl, kad jis neįkainojama ir nesibijo teisybės rašyti. Teisingomis žiniomis iš visur (daug rašo ir apie dabartinę Lietuvos gyvenimą) laikraštis per 61 metus pelnė gerą vardą ir pasitikėjimą.
Keleivis duoda ir teisingų patarimų, jame rasite gražių apsakymų bei eilėraščių. Jis turi ir moterų skyrių. Prenumerata tik \$5.00.
Jau galima gauti --- 1970 --- metų Keleivio Kalendorių. --- Kaina \$1.00.

SĖJA
Tautinės, demokratinės minties mėnesinis lietuvių laikraštis. Leidžia Varpininkų leidinių fondas.
Redaktorius Grožvydas Lazauskas.
Administracijos adresas: Juozas Urbelis
1649 N. Broadway, Melrose Park, Ill. 60160 USA.
Prenumerata: JAV ir kitur \$5.00 metams.

LaSalle
AUTOMOBILE INC.

7635, BOUL. LASALLE
LASALLE, QUÉBEC
TEL. 366-7818

• DART
• CORONET
• CHARGER
• DODGE
• CHRYSLER
• CAMION
• DODGE

LAURENT DAIGNEAULT
Président

Jetté & Frère Itée

Plumbing & Heating kontraktoriai

- Šildymo ir vandentiekio taisymai ir nauji įrengimai
- Gazinių priemonių pardavimas ir įrengimai
- Apkainavimas nemokamas

140 - 2e AVENUE
LASALLE

366-0330

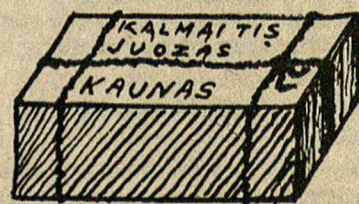
Tony's Photo Studio - PORTRETAI - VEDYBOS - KRIKŠTYNOS
SUKAKTUVES MAŽAMECIAMS
IVAIRIOS PROGOS

1920 FRONTENAC ST. - MONTREAL, P.Q.

TEL. 525-8771.

T. Laurinaitis

A.B.C.
SIUNTINIŲ
AGENTŪRA

3891 St. Lawrence Blvd.
Montreal 18, P.Q.
Tel. V14-9098

DĖMESIO!

A.B.C. kviečia visus klientus agentūron apsilankyti asmeniškai, nes vietoje bus lengviau paaiškinti naujuosius maito mokesčius. Už maisto siuntinius maitas lieka tas pats.

A.B.C.

SEZONO UŽDARYMO BALIUS

(ŠILTA STIRNIENOS VAKARIENĖ)

RENGIAMAS š.m. lapkričio mėn. 29 d. 7 val. vakaro,

DLK VYTAUTO KLUBO DIDŽIOJOJE SALĖJE, 2161 St. Catherine Street East, Montreal

PROGRAMOJE:

- Vieno veiksmo komedija - "PUPULIS ir KUKULIS"
- Šilta vakarienė, bufetas, šokiai ir loterija
- Geriausiems žvejotojams, medžiotojams sezoninių taurių įteikimas.

ĮĖJIMAS: \$2.50.

MALONIAI KVIEČIAME ATSLANKYTI.

Montrealio Lietuvių Žvejotojų-Medžiotojų klubas, "NIDA"

"NIDOS" KLUBO PARENGIMAS

"NIDOS" klubo sezono uždarymo baliuje, be kitų įdomybių, turėsit paragauti ir stirnienos. Baliaus loterijai Sušinskas-Zavys-mašinos nudažymas, Br. KIRSTUKAS-kostiumas, J. Pakulius-fazanas. Fantus priimsime ir baliaus metu.

Prie geros muzikos pasižoksit, nes tai bus paskutinis prieš Adventą.

Prašom žiūrėt skelbimą.

Nidos Klubo Valdyba

- Dr. R. Knystautas yra išvykęs į JAV-bes mokslininkų konferencijon, kaip McGill universiteto atstovas.

MONTREALIO LITUANISTINĖS MOKYKLOS VEIKLA

Tėvų susirinkimas įvykęs A.V. parapijos salėje spalio 26 d. išlausė pranešimų, buvo diskusijų, padarė nutarimus, išrinko tėvų k-tą. Susirinkime dalyvavo 22 tėvai iš 73 šeimų, kurių vaikai lanko mokyklą ir 7 mokytojai. Mokyklos vardas bus Montrealio lituanistinė mokykla, susidedanti iš 9 skyrių ir vieno priešmokyklinio skyriaus, su patalpomis Ecole St. Jacques-De Maisonneuve Blvd. Mokinių yra 115. Mokytojų - 11.

Piniginiai reikalai - Mokslo metu samata \$4200 ir šios

Vienos dienos METINIS MAMMOTH BAZARAS

įvyks gruodžio 3 d., trečiadienį BETH RIVKAH ACADEMY, 5001 Vezina Ave. prie pat kampo Westbury ir prie autobusų stoties (160, 161, 124 ir 48).

Pradžią 10 val. ryto. Šeimoms pirminių gausų pasirinkimas ir nuolaidos. Veiks užkandinė ir Door prizes. Įėjimas nemokamas.

sumos \$2600 bus surinkta mokesčio iš tėvų ir \$1600 turės būt i surasta aukomis ir iš parengimų pelno. Mokestis už mokslą yra šeima: \$30 - už vieną vaiką, \$40 - už 2 vaikus ir \$50 - už 3 ir daugiau vaikų. Patalpų nuoma kainuos \$1100 ir mokytojams bus mokama po \$8 už savaitę - šeštadienį.

Buvo priimta mokyklos statutas. Į tėvų k-tą išrinkta: P. Lukoševičius, A. Kličius, R. Jurkus, P. Adamonis, E. Dainius, S. Piečaitienė, Z. Piečaitienė.

Mokesčių už mokslą pranešimai bus išsiųsti tėvams prašant užsimokėti iki š. m. gruodžio 31 d., pinigus /čekius/ siųsti: E. Dainiui, 205 Place des Pins, Dollard des Ormeux, Que. Tel. 626-3564. Pinigų gavimas bus pakvituojamas.

Tėvų K-tas

PAVEKSLŲ, MENO KŪRINIŲ LOTERIJA

Montrealio Lituanistinė Mokykla - pradėta per 20-čio minėjimą. Bilietai platinami toliau ir traukimas bus Kalėdų Eglutės metu.

Bilietų kainos yra \$1.00 už -3. Bilietus galima įsigyti pas tėvų k-to narius, juos platina paskiri platintojai ir mokytojai.

Loterija susideda iš vertinųjų paveikslų ir meno kūrinių

DIDŽIULIS METINIS BAZARAS

įvyksta antradienį, gruodžio 2 d. 11 val ir tęsis iki 10 val. vakaro Victoria Hall, 4626 Sherbrooke St. Westmount, Montreal.

Montreal Menorah Chapter No. 717 and Maple Leaf Lodge B'rith

DR. A. S. POPIERAITIS

B. A., M. D., C. M., M. Sc., L. M. C. C., F. R. C. S. (c).

CHIRURGINĖ PRAKTIKA

KREIPTIS TEL. 931-3275.

SEAFORTH MEDICAL BUILDING

3550 Cote Des Neiges Rd., Suite 720.

Dr. E. ANDRUKAITIS

832 St. Joseph Blvd. E. (kampas St. Andre), TEL. 522-7236.

Dr. J. MALIŠKA

Dantų gydytojas

1440 St. Catherine Street W. Room 600 Tel: 866-8235, namu 488-8528.

DR. A. O. JAUGELIENĖ

Dantų gydytoja

1410 Guy St. pirmas aukštas 11-12 kambarys. Tel. 932-6662; namu 737-9681.

Dr. V. GIRIUNIENĖ

Dantų gydytoja

5330 L'Assomption Blvd. Tel. 255-3535.

ADVOKATAS

Suite 205

J.P. Miller, B.A., B.C.L.

168 Notre Dame St. E. Tel: 866-2063; 866-2064.

NOTARAS

Sun Life Building Suite 2001 Tel. 866-1359

JUOZAS GRAŽYS

KAILIŲ SIUVĖJAS

- Siuvu ir parduodu
- Taisau ir remeliuoju
- Vasaros laikui saugojimas (Storage)

6396-Bannantyne Verdun, Montreal

Tel. 767-6183.

GRAŽI VEDYBINĖ SUKAKTIS

Juozui ir Katerinai Ambrasams, jų draugų tarpe, pas Greibus, Verdune, buvo suruoštas 40 metų vedybų sukakties pagerbimas. Buvo puikios vaišės, gražūs sveikinimai ir įteiktos dovanos. Sukaktuvininkai už viską nuoširdžiai dėkojo.

ŠV. KAZIMIERO PARAPIJA

• Šiuo metu yra spausdinami numeruoti mūsų parapijos aukų vokeliai. Sekame kitų parapijų pavyzdžiu. Be to, labai tiksliai įrodymų/records/reikalauja arkivyskupijos kūrėja ir valdžios patvirtimai. Gerai suprasta ši sistema turėtų visiems būti palengvinimas. Ne užilgo vokeliai bus išsiųstinėti visiems parapijiečiams.

• Lapkričio 9 d. buvo parikikštytas Alfredas - Bruce, Alfredo ir Janytės Mačionytės Balčiūnų sūnelis.

• Užpereinam sekmadienį, po 11 val. pamaldų, šv. Elzbiotos d-jos narės, parapijos salėje suruošė pusryčius. Be d-jos narių dalyvavo ir daug svečių. Visi buvo pavaišinti skaniais valgiais ir dar skanesniu vynu.

D-jos pirmininkė p. O. Kreivienė, gražiai padėjo visiems už atsilankymą ir kartu prašė, kad atsiųstų naujų jėgų, kurios padidintų d-jos eiles.

Klebonas savo kalboje, pasveikino d-ją ir jos narses 50 metų gyvavimo proga ir kartu padėkojo už visokeriopą paramą parapijai.

• Klebonas ir Parap. K-tas gruodžio mėn. 14 d. po 11 val. pamaldų, šaukia visuotinę parapijiečių susirinkimą.

• Petras Adamonis ir Vincas Michelts /Michelis/ baigia šiais metais savo terminą, kaip par. k-to nariai. A. Russell-atsistatydina. Tad susirinkime teks išrinkti 3 naujus narius.

• Parap. K-tas prašo visų parapijiečių, kurie yra nusprendę sutikti N. Metus parapijos salėje, įsigyti bilietus iš anksto. Bilietus platina K-to nariai ir K-to pirmininkas Ruzgaitis.

Suvalkiėtis

"GINTARO" ANSAMBLIS

Gintaro ansamblis įtemptai dirba, nes jų laukia visa eilė pasirodymų š. m. gruodžio 30 d.

Gintaras pakviestas Montrealio meno muziejų (Sherbrooke W.1379) atlikti programą Kalėdų eglutės užbaigimo progą. Muziejaus vadovybė numatė Gintarą kaip stipriausią meninį kolektyvą iš visų ten dalyvaujančių grupių, nes jis pilname sąstato atliks programą Kalėdų eglutės uždaryme. Visuomenė kviečiama gausiai dalyvauti.

Gruodžio 8 d. Gintaras vyks į Torontą "Birbynės" metiniam koncertui.

Vasario viduryje "Gintarą" pakvietė Hamiltono lietuvių bendruomenė Vasario 16 minėjimui.

Gintaras smarkiai ruošiasi savo metiniam koncertui, kuris numatytas 1970 m. balandžio 4 d.

AUSROS VARTŲ PARAPIJA

• Trečiadienį, lapkričio mėn. 26 d. 7:30 val. vak. bus religinis pasišnekesys N.P.M. Seserų patalpose.

• Šią savaitę Klebonas lankys Cote-des-Neiges, Snowdon ir Westmount gyvenančius tautiečius.

• Praėjusi sekmadienį suaukota bažnyčioje per rinkliavą \$191.14.

MONTREALIO APYLINKĖS LIETUVIAMS

KLB-nės Montrealio apylinkės valdyba yra nutarusi ir skelbia š. m. gruodžio mėn. 7 d. 2:30 val. p. p. Seimelio sesiją. Kaip visuomet, visu organizacijų atstovams dalyvavimas yra būtinas, o visuomenė kviečiama dalyvauti savanoriškai ir būtų labai malonu, kad kuo didesnis skaičius lietuvių atsilankytų. Visi galės pareikšti savo nuomones bei pasiūlymus seimelio, meninių vienetų ir kitų organizacijų veiklos reikalui. Ši sesija numatyta praversti per dvi valandas, todėl prašome visus toki neilgą laiką skirti šiam visuomeniniam reikalui.

KLB Montrealio apylinkės Valdyba

PRANEŠIMAS

D.L.K. Vytauto klubo valdybai išrinkti balsavimas įvyks gruodžio mėn. 14 d., sekmadienį. Šis nukelimas yra surištas su numatytu koncertu gruodžio 7 d. 3 val. po pietų (sekmadienį). Koncertą išpildys sol. E. Kaniava ir jo žmona Barbora iš Vilniaus.

Klubo Valdyba

APSIDRAUSK!

ADAMONIS INSURANCE AGENCY, INC. GAISRAS - AUTOMOBILIAI - ATSAKOMYBĖ - GYVYBĖ 3907 A Rosemont Blvd.

TEL: Off.: 722-3545; Res. 256-5355 S-tos "Lito" nr. 752D

P. ADAMONIS

Chartered Insurance Broker

Su teise dirbti Quebec'o ir Ontario PROVINCIJOSE

Sekr. M. Arlauskaitė, tel. 722-3986.

ADRESAS: 1465 De Seve Street Montreal 205, Que.

TEL. 766-5827.

MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

MOKA UŽ:

EINAMASIS S-tas	5.0%
ŠĖRUS (numatyta)	5.5%
TAUPOMASIS S-tas	6.5%
TERM.IND. 1-metams	7.25%
TERM.IND. 2 " "	7.75%
TERM.IND. 3 " "	7.75%

Nemokamas gyvybės draudimas iki \$2,000 žėrų sumos.

DUODA PASKOLAS:

ASMENINIS iš	9%
NEKILN. TURTO iš	9%
Iskaintant gyvybės apdraudą iki \$10,000.	

JAU IŠDUOTOS PASKOLOS iki termino lieka senomis palūkanomis (pradedant 6.5%).

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd. DRAUDIMO AGENTŪRA 727-3120

6695 - 35th Avenue, Montreal, 409.

Albertas NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B. 727-3120. Arvydas RUDZEVIČIUS, A.I.B. NAMU: 271-5758.

KOMERCINIO, PRIVATAUSTURTO, AUTOMOBILIŲ, ATSAKOMYBĖS, GYVYBĖS DRAUDIMA

Keating FORD Sales Limited

TEL. 769-8831

USED CARS

1 year guarantee

Kreipkitės

LEO GURECKAS

Sales Manager's Assistant

Keating Ford lietuvis atstovas

769-8831.

Tel: namu 366-2548

